

פתרון מורחב- הדין המהותי- מועד דצמבר 21

1. ביום 1.5.2020 נכנס גיא, צלם פפראצי, אל ביתה של נטע, זמרת מפורסמת, צילם אותה בבגדים תחתונים וחמק מהמקום. ביום 1.7.2020, פרסם גיא את תמונתה של נטע באתר אינטרנט מוכר. נטע מעוניינת להגיש נגד גיא תביעה בגין פגיעה בפרטיותה.

מתי תתיישן תביעתה של נטע?

א. ביום 1.7.2027.

ב. ביום 1.5.2027.

ג. ביום 1.5.2022.

ד. ביום 1.7.2013.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיפים 2 ו-26 לחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981

פגיעה בפרטיות מהי

2. פגיעה בפרטיות היא אחת מאלה:

(3) צילום אדם כשהוא ברשות היחיד;

(4) פרסום תצלומו של אדם ברבים בנסיבות שבהן עלול הפרסום להשפילו או לבזותו;

(4א) פרסום תצלומו של נפגע ברבים שצולם בזמן הפגיעה או סמוך לאחריה באופן שניתן לזהותו ובנסיבות שבהן עלול הפרסום להביאו במבוכה, למעט פרסום תצלום בלא השהיות בין רגע הצילום לרגע השידור בפועל שאינו חורג מהסביר באותן נסיבות; לעניין זה, "נפגע" – מי שסבל מפגיעה גופנית או נפשית עקב אירוע פתאומי ושפגיעתו ניכרת לעין;

(10) פרסומו או מסירתו של דבר שהושג בדרך פגיעה בפרטיות לפי פסקאות (1) עד (7) או (9);

(11) פרסומו של ענין הנוגע לצנעת חייו האישיים של אדם, לרבות עברו המיני, או למצב בריאותו, או להתנהגותו ברשות היחיד.

התיישנות

26. תקופת ההתיישנות של תביעה אזרחית לפי חוק זה (חוק הגנת הפרטיות) היא שניים.

יישום: התנהגותו של גיא עולה כדי פגיעה בפרטיות מכח סעיף 2 הן לגבי הצילום והן לגבי פרסום התמונה.

סעיף 2 לחוק הגנת הפרטיות קובע, כי צילום אדם שהוא ברשות היחיד [2(3)] מהווה פגיעה בפרטיות, השימוש במונח "חמק מביתה" מלמד כי אין הוא קיבל אישור לצלמה בביתה בלבנים.

כמו כן פרסום תמונתה באתר מוכר מהווה פגיעה לפי 2(3) לפי סעיפים 10-11 לחוק הקובעים כי פרסום דבר דרך פגיעה בפרטיות מהווה פגיעה.

התיישנות תביעה לפי חוק זה הינו שנתיים בעניינו, 1.5.2022.

2. עורך דין מייצג לקוחות מעוטי יכולת שמתקשים להגיע לפגישות ייעוץ במשרדו ולשלם בגינן. לפיכך החליט עורך הדין לפרסם מודעה שבה הוא מציע ייעוץ משפטי לכל אזרח, שבגינן ישולם לו שכר טרחה לפי מספר דקות שיחה.

מה הדין?

- א. עורך הדין רשאי לפרסם את דבר השירות המשפטי המוצע, לרבות התייחסות לשכר טרחתו.**
- ב. עורך הדין רשאי לפרסם את דבר השירות המשפטי המוצע, אך איננו רשאי להתייחס לרכיב שכר הטרחה שישולם בגינו.**
- ג. עורך הדין אינו רשאי כלל לפרסם את דבר השירות המשפטי המוצע ואת רכיב שכר הטרחה בגין השירות האמור.**
- ד. עורך הדין אינו רשאי לפרסם מודעה כאמור אלא אם מדובר במודעה שמופיעה במגזין משפטי מקצועי.**

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 3 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 מקום לקבלת לקוח

3. (א) עורך דין יקבל את לקוחו במשרדו.
(ב) עורך דין רשאי לפגוש את לקוחו במקום אחר זולת משרדו, ובלבד שיעשה כן בתנאים ההולמים את כבוד המקצוע.
(ג) עורך דין המשמש יועץ קבוע ללקוח, רשאי לסטות מן האמור בסעיף קטן (א) לשם מתן שירות יעיל לאותו לקוח, בנסיבות ההולמות את כבוד המקצוע.

סעיף 3 לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומות), תשס"א-2001 פרסומות מותרות

3. (א) פרסומות באמצעים המפורטים להלן בלבד מותרות לעורך דין :
(1) בעיתונות כתובה, במגזינים וכתבי עת שאין בהם כדי לפגוע בכבוד המקצוע ; ככל האפשר, הפרסומת לא תהיה בסמיכות לפרסומים אחרים שיש בהם כדי לפגוע בכבוד המקצוע ;
(2) במדריכי טלפון ;
(3) ... ושגודלו וצורתו יהיו סבירים.
(ב) **פרסומת יכול שתכלול פרטים כמפורט להלן בלבד :**
(1) שם עורך הדין ;
(2) דבר היותו עורך דין ;
(3) אם הוא נוטריון ...
(4) ..
(13) ...
(14) **מלל חופשי שעניינו הצעת שירות משפטי על ידי עורך הדין, שאינו כולל כל התייחסות לשכר הטרחה ;**
(15) ...

יישום :

סעיף 3 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) קובע כי ככלל עורך דין ייעץ במשרדו. סייג (ב) ניתן במקום אחר ובלבד שיהלום את כבוד המקצוע, סייג (ג) אם מדובר בלקוח קבוע רשאי עורך הדין לסטות מקביעות אלו.
דהיינו- מנתוני הקייס עולה כי עורך הדין מעוניין לתת שירות משפטי דרך הנייד ולכך אין הרשאה.
סעיף 3 לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומות) קובע כי לעניין פרסום- תוכנה יהיה הצעת שירות משפטי ע"י עורך הדין ובלבד שאינו כולל התייחסות לשכר הטרחה.

3. עו"ד פלד ייצג את חברת "הבניין בע"מ" במכירת בניין משרדים המצוי במתחם הבורסה ברמת גן. סכום המכירה עמד על סך של 110,000,000 ש"ח. בהסכם שכר הטרחה קבעו הצדדים כי התשלום בגין ייצוג החברה, לרבות לעניין הדיווח למיסוי מקרקעין, הגשת ערר על גובה היטל ההשבחה לעיריית רמת גן, פתיחת חשבון נאמנות ורישום הזכויות על שם הקונה, יעמוד על סך של 11,000 ש"ח בתוספת מע"מ כדין. הסכם זה הגיע לידי של עו"ד רביד שחשב כי הסכם שכר הטרחה מנוגד לדין. בהתאם לכך, הגיש עו"ד רביד תלונה ללשכת עורכי הדין על כך שעו"ד פלד הסכים לקבל שכר טרחה בשיעור כה נמוך ביחס להיקף העסקה.

האם לעו"ד רביד קיימת עילה להגשת תלונה ללשכה בעניין זה, והאם הלשכה מוסמכת לפעול בעניין זה?

א. **לעו"ד רביד אין כלל עילה להגשת תלונה, והלשכה אינה מוסמכת לפעול נגד עו"ד פלד בעניין זה.**

ב. **עו"ד רביד רשאי לפנות ללשכה על מנת שתחווה דעתה על שכר הטרחה המתאים במקרה זה, ואם עו"ד פלד יתעלם מחוות הדעת ייתכן שתהא זו עבירת משמעת.**

ג. **לעו"ד רביד קיימת עילה להגשת תלונה ללשכה בעניין זה. הלשכה מוסמכת לפעול נגד עו"ד פלד מאחר שמדובר בשכר טרחה נמוך מן התעריף המינימלי המומלץ.**

ד. **לעו"ד רביד קיימת עילה להגשת תלונה ללשכה בעניין זה. הלשכה מוסמכת לפעול נגד עו"ד פלד מאחר ששכר הטרחה נמוך באופן בלתי סביר הפוגע בכבוד המקצוע.**

התשובה הנכונה היא א'

תעריף מינימלי לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961
81. המועצה הארצית של הלשכה רשאית לקבוע תעריף מינימלי לשכר טרחה בעד טרחה בעד שירותי עורכי דין, שיהיה בבחינת המלצה לחברי הלשכה, אך לא יחייבם.

חוות דעת הלשכה בעניין שכר טרחה לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961
89. הלשכה תחווה דעתה בכל שאלה בדבר שכר טרחתו של עורך דין אם נדרשה לכך על ידי בית משפט, בית דין, בורר, גוף או אדם בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית.

יישום: קביעת המועצה הארצית של השלכה בדבר תעריף מינימאלי לשכ"ט הינו בגד המלצה בלבד.
כמו כן לעניין חוות דעת מטעם הלשכה בעניין של שכ"ט תהא בדרישה של בית המשפט או גוף מעין שיפוטי ולא לדרישת אדם אחר.

4. ביום 1.3.2011 נפגעה א' בתאונת דרכים. ביום 5.4.2011 נפטרה א', והיא בת 5 במותה. ביום 1.4.2018 הגישו הוריה של א' תביעה נזיקית נגד חברת הביטוח. בהתאם לבקשתם, ביום 20.3.2018 ניתן צו ירושה להוריה של א', וביום 25.3.2018 ניתן צו ירושה מתוקן ולפיו אחיה, שבאותו המועד חוגג את יום הולדתו ה-18, הוא היורש החוקי של א' לאחר הסתלקות הוריו מהעזבון.

מה מועד התיישנות התביעה?

א. תביעת הוריה של א' התיישנה כבר לפני מועד הגשתה, ביום 1.3.2018.

ב. 5.4.2018

ג. 20.3.2019

ד. 25.3.2019

סעיף 1 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965
סעיפים 10 ו-18 לחוק ההתיישנות, תשי"ח-1958
פסק הדין ע"א 1945/09 עיזבון המנוחה סמניה מרווה ז"ל ואח' נ' המועצה האזורית מטה אשר ואח' (להלן: "פס"ד מרווה").

הוועדה הבוחנת כיוונה לחלופה ב' כנכונה- בשלב העתירות השאלה נפסלה.

פרק ראשון: הוראות כלליות

1. במות אדם עובר עזבונו ליורשיו.

קטינות

10. בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במניין הזמן שבו עדיין לא מלאו לתובע שמונה עשרה שנה.

פסק הדין ע"א 1945/09 עיזבון המנוחה סמניה מרווה ז"ל ואח' נ' המועצה האזורית מטה אשר ואח' (להלן: "פס"ד מרווה").

פסק הדין דן בשאלה האם הוראת סעיף 10 לחוק ההתיישנות, – לפיה "בחישוב תקופת ההתיישנות לא יבוא במניין הזמן שבו עדיין לא מלאו לתובע שמונה-עשרה שנה" – חלה על יורשיו.

בית המשפט הקדים ואמר, כי סעיף 10 לחוק ההתיישנות, בא להבטיח שתובע קטין יוכל לעמוד על משמר זכויותיו כאדם אוטונומי משעה שיגיע לבגרות, מבלי שיהיה תלוי בהוריו, וכי זכויותיו לא ייפגעו אם היה מחדל מצידם בהגשת התביעה, והגנה זו, הניתנת לקטין, פורשה בפסיקה באופן רחב יחסית לשאר עילות ההשעיה.

בית המשפט קבע, כי הזכות הניתנת לקטין, לפיה תחושב תקופת ההתיישנות לגביו רק עם הגיעו לגיל שמונה עשרה, היא זכות העומדת לקטין הנמצא בחיים ולא לעזבונו וליוורשיו, וזאת, מאחר והרציונל להשעיית מרוץ ההתיישנות אינו מתקיים במקום בו הקטין נפטר, שאז חל הכלל הבסיסי לפיו תקופת ההתיישנות מתחילה ביום שבו נולדה עילת התובענה.

סיכום

בית המשפט דחה את הערעור וקבע כי סעיף 10 לחוק ההתיישנות, המאריך את תקופת ההתיישנות לגבי קטינים, לא יכול על יורשיו הבגירים של קטין שנפטר, בתביעות המוגשות על ידם בשם העיזבון

סיבת הזכות אינה משפיעה

18. לענין חישוב תקופת ההתיישנות אין נפקא מינה אם הזכות נתבעת על ידי הזכאי המקורי או על ידי חליפו או אם הזכות נתבעת נגד החייב המקורי או נגד חליפו, ובלבד שאם נסבה הזכות בדרך ירושה, לא תסתיים תקופת ההתיישנות לפני שעברה לפחות שנה אחת מן היום שבו נסבה הזכות.

על כן, מועד התיישנות לתביעה היא 7 שנים מיום קרות המקרה דהיינו 5.4.2018

5. עו"ד דני הגיש תביעה אזרחית נזיקית נגד שכנו, עו"ד אילן.

מה הדין?

- א. **על עו"ד דני לפנות אל עו"ד אילן בטרם יגיש את תביעתו. ולא, ייחשב כמי שהפר את כללי האתיקה של לשכת עורכי הדין.**
- ב. עו"ד דני לא היה צריך לפנות אל עו"ד אילן בטרם הגשת התביעה, שכן התביעה הוגשה בשם עו"ד דני ולא בשם לקוחו.
- ג. עו"ד דני לא היה צריך לפנות אל עו"ד אילן בטרם הגשת התביעה, שכן בתביעה נזיקית לא קיימת חובה כאמור.
- ד. עו"ד דני לא היה צריך לפנות אל עו"ד אילן בטרם הגשת התביעה, שכן עו"ד אילן נתבע שלא במסגרת תפקידו כעורך דין.

התשובה הנכונה היא א'

סעיף 31 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986

מחלוקת עם עורך דין

31. בטרם יפתח עורך דין בשם לקוחו בהליך משפטי נגד עורך דין אחר, יפנה אל אותו עורך דין בכתב, ואם קיימת אפשרות – אף בעל פה, כדי לנסות וליישב את הסכסוך בדרכי שלום, ובלבד שפניה כאמור לא תגרום נזק ללקוח.

על"ע 6/88 - זאב קובלר, עו"ד נ' הוועד המחוזי ת"א . פ"ד מה(4), 329.

כשבוחר עורך דין לייצג את עצמו, הוא מבצע גם פעולות אשר במקרה רגיל מבצען עורך דין עבור לקוח, ואין הוא יכול להתנער מחובת התנהגות הולמת על פי כללי האתיקה המקצועית החלים על עורכי דין, אף כשאין הוא שוכר עורך דין לעצמו. לפיכך אל לו לפנות אל הצד שכנגד מאחורי גבו של עורך דינו או אפוטרופסו.

יישום: סעיף 31 לכללי לשכת עורכי הדין קובע כי תביעה כנגד עו"ד יפנה תחילה התובע לעורך הדין בכתב או בעל פה לנסות ליישב הסכסוך בדרכי שלום. דהיינו כאשר התביעה היא נגד עו"ד יש לפנות לעורך הדין קודם לכל. פסק הדין קובלר קובע: כי במקום שאין עורך הדין שוכר עורך דין לעצמו ונכנס לנעלי הייצוג מוטלות עליו כללי האתיקה. לפיכך עליו לפנות אל הצד שכנגד כפי הנדרש בסעיף 31 ומשלא עשה זאת נראה בו כמפר את כללי האתיקה.

6. "איגוחים בע"מ" הינה חברה המאוגדת כחברה פרטית, שהינה חברת איגרות חוב.

מה אינו נכון?

א. מנכ"ל איגוחים אינו רשאי בשום מקרה לשמש כיו"ר הדירקטוריון שלה.

ב. יו"ר דירקטוריון איגוחים אינו רשאי לשמש כסמנכ"ל הכספים שלה.

ג. איגוחים אינה רשאית לפעול ללא ועדת ביקורת.

ד. איגוחים נדרשת למנות מנכ"ל.

התשובה הנכונה היא א'
סעיף 121 לחוק החברות, תשנ"ט-1999
סמכויות המנהל הכללי

121. (א) למנהל הכללי יהיו כל סמכויות הניהול והביצוע שלא הוקנו בחוק זה או בתקנון לאורגן אחר של החברה, והוא יהיה נתון לפיקוחו של הדירקטוריון.

(ב) המנהל הכללי רשאי, באישור הדירקטוריון, לאצול לאחר, הכפוף לו, מסמכויותיו.

(ג) על אף הוראות סעיף 95, רשאית האסיפה הכללית של חברה ציבורית להחליט, כי ... (1)

(2) סך קולות המתנגדים מקרב בעלי המניות האמורים בפסקה (1) לא עלה על שני אחוזים מכלל זכויות ההצבעה בחברה.

(ד) על אף הוראות סעיף 95, רשאי דירקטוריון חברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב להחליט כי לתקופות שכל אחת מהן לא תעלה על שלוש שנים ממועד קבלת ההחלטה, ניתן להסמיך את יושב ראש הדירקטוריון או קרובו למלא את תפקיד המנהל הכללי או להפעיל את סמכויותיו וכן להסמיך את המנהל הכללי או את קרובו למלא את תפקיד יושב ראש הדירקטוריון או להפעיל את סמכויותיו, ובלבד שניתן לכך אישור מאת ועדת הביקורת.

יישום:

חלופה א' - סעיף 121(ד) קובע כי ניתן להסמיך את יו"ר הדירקטוריון לתפקיד המנכ"ל וגם ההיפך, להסמיך את המנכ"ל למלא את תפקיד יו"ר הדירקטוריון זאת בכפוף לאישור מועדת הביקורת – לכן חלופה זו אינה נכונה.

חלופה ב' - חלופה נכונה - סעיף 121(ד) מדבר על מנכ"ל לא סמנכ"ל משכך חלופה זו נכונה.

חלופה ג' - סיפא סעיף 121(ד) תואם לאמור בחלופה משכך היא נכונה.

חלופה ד' - נכונה אף היא מכח סעיף 119(א) לחוק החברות הקובע כי "חברה ציבורית או חברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב תמנה מנהל כללי, ורשאית היא למנות יותר ממנהל כללי אחד". משכך נדרש מנכ"ל.

7. חברה ציבורית בע"מ שהתאגדה בשנת 2020 עומדת לכנס אסיפה כללית שעל סדר יומה תיקון הוראה קיימת בתקנון החברה. נוסח ההוראה המוצעת הינו כדלקמן: "החברה תהא רשאית לשנות תקנון זה, או כל הוראה מהוראותיו, בהחלטה שתתקבל ברוב של 75% באסיפה כללית של בעלי המניות".

מה הדין?

- א. החברה רשאית כעת לשנות את תקנונה בהחלטה שהתקבלה ברוב רגיל באסיפה הכללית.
- ב. אם מדובר בשינוי שמטרתו להגדיל את הרוב הנדרש לשינוי תקנון, על ההחלטה להתקבל ברוב של 51% מבעלי המניות.
- ג. אם מדובר בשינוי שמטרתו להגדיל את הרוב הנדרש לשינוי תקנון, על ההחלטה להתקבל ברוב המוצע, ואם מדובר בשינוי שמטרתו להקטין את הרוב הנדרש לשינוי תקנון, על ההחלטה להתקבל ברוב הדרוש כיום.
- ד. אם מדובר בשינוי שמטרתו להגדיל את הרוב הנדרש לשינוי תקנון, על ההחלטה להתקבל ברוב הדרוש כיום, ואם מדובר בשינוי שמטרתו להקטין את הרוב הנדרש לשינוי תקנון, על ההחלטה להתקבל ברוב המוצע.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיפים 20 ו-22 לחוק החברות, תשנ"ט-1999

שינוי תקנון

20. (א) חברה רשאית לשנות את תקנונה בהחלטה שהתקבלה ברוב רגיל באסיפה הכללית של החברה, אלא אם כן נקבע בתקנון כי דרוש רוב אחר או אם נתקבלה החלטה כאמור בסעיף 22.

(ב) נקבעה בחוק זה הוראה שניתן להתנות עליה, או נקבעה הוראה בתקנון לפיה דרוש רוב מסוים לשינוי הוראות התקנון, כולן או מקצתן, לא תהא החברה רשאית לשנות את ההוראה האמורה אלא בהחלטה שתתקבל באסיפה הכללית באותו רוב מסוים או ברוב המוצע, לפי הגבוה מבין השניים.

.. (ג)

.. (ד)

הגבלת אפשרות שינוי התקנון

22. (א) חברה רשאית להגביל בתקנון או בחוזה אחר את סמכותה לשנות את התקנון או הוראה מהוראותיו, אם נתקבלה על כך החלטה באסיפה כללית, ברוב הדרוש לשינוי הוראות התקנון.

(ב) דין החלטה שנתקבלה כאמור בסעיף קטן (א), כדין החלטה לשינוי התקנון ויחולו עליה הוראות סימן זה.

יישום: סעיף 22(א) קובע כי החברה רשאית להגביל את סמכותה לשנות את התקנון באם נתקבלה על כך החלטה באסיפה הכללית. דין החלטה שכזו, כך לפי סעיף 22(ב), הינה כדין החלטה לשינוי תקנון ויחולו עליה הוראות הסימן הנוגעות לכך. לפי סעיף 20(א), אין כל מניעה להחליט כי יש צורך ברוב של 75% ממחזיקי הון המניות באסיפה הכללית על - מנת לשנות את התקנון. לפי סעיף 20(ב), החלטה לשינוי התקנון מצריכה החלטה שתתקבל באסיפה הכללית באותו רוב מסוים / ברוב המוצע – לפי הגבוה מבין השניים. בענייננו, מאחר ומדובר בשינוי המגדיל את הרב הנדרש לתקנון על ההחלטה להתקבל ברוב של 75% אם היה מדובר בשינוי המקטין את הרב הדרוש על ההחלטה הייתה להתקבל ברוב הקיים (ברירת המחדל) - חלופה ג.

8. אסתר ביקשה לרכוש טבעת מאלדד. מאחר שנדרשה התאמה של מידת הטבעת, הוסכם ביניהם שהתמורה תשולם בשני תשלומים שווים, הראשון במעמד המכירה והשני שבועיים לאחר מכן, לכל המאוחר, במעמד מסירת הטבעת לידי אסתר. אסתר שילמה את התשלום הראשון. לאחר כשבוע התקשר אלדד לאסתר כמה פעמים אך לא הייתה כל תשובה. לאחר כ-5 חודשים אלדד מעוניין למכור את הטבעת.

מה הדין?

א. החוזה עדיין תקף.

ב. החוזה תקף אלא אם אסתר תודיע על ביטול.

ג. החוזה מבוטל.

ד. אין חוזה ביניהם, אך זאת מכיוון שלא נכרת מלכתחילה.

התשובה הנכונה היא א'

סעיפים 1, 2 ו-6 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973

כריתת חוזה – כיצד

1. חוזה נכרת בדרך של הצעה וקיבול לפי הוראות פרק זה.

הצעה

2. פנייתו של אדם לחברו היא בגדר הצעה, אם היא מעידה על גמירת דעתו של המציע להתקשר עם הניצע בחוזה והיא מסויימת כדי אפשרות לכרות את החוזה בקיבול ההצעה; הפניה יכול שתהיה לציבור.

קיבול דרך התנהגות

6. (א) הקיבול יכול שיהיה במעשה לביצוע החוזה או בהתנהגות אחרת, אם דרכים אלה של קיבול משתמעות מן ההצעה; ולענין סעיפים 3(א) ו-4(2), התנהגות כאמור דינה כדין מתן הודעת קיבול.

(ב) קביעת המציע שהעדר תגובה מצד הניצע ייחשב לקיבול, אין לה תוקף.

יישום: אין חולק כי נכרת חוזה. לאור העובדה כי חלפו חמישה חודשים מפנייתו הדבר מהווה קיבול דרך התנהגות הקבוע בסעיף 6(א) ועל כן נראה בו כאילו ביצע "הצעה חדשה" שאין הוא יכול לבטל אותה.

9. לקוח פונה אליכם עם חוזה מכר דירה של דירה המצויה בבנייה. החוזה הוכן מטעם הקבלן. בחוזה תנאים הנוגעים לאיחור אפשרי במועד המסירה של הדירה לקונה.

מה הדין?

- א. תניה בהסכם שלפיה קבלן יכול לדחות את מועד המסירה מעבר ל-60 יום מן המועד המקורי אינה תקפה.
- ב. תניה בהסכם שלפיה קבלן יכול לדחות את מועד המסירה בגין בקשת שינויים על ידי הרוכש ללא מועד חלופי מוגדר מראש אינה תקפה.
- ג. מאחר שמדובר בהסכם, כל תניה הנוגעת למועד המסירה שעליה יסכימו הצדדים תקפה.
- ד. כל תניה הפוטרת את הקבלן מחובתו לפצות את הרוכש בגין איחור במסירה אינה תקפה.

התשובה הנכונה היא ב'

**סעיפים 5א ו-7 לחוק המכר (דירות), תשל"ג-1973
רע"א 6605/15 אילנה שמש נ' ספייס בנייה ויזמות בע"מ**
פיצוי בשל איחור במסירה

- 5א. (א) לא העמיד המוכר את הדירה לרשות הקונה לאחר שחלפו שישים ימים מתום המועד הקבוע לכך בחוזה המכר (בסעיף זה – המועד החוזי), זכאי הקונה לפיצויים, בלא הוכחת נזק, בסכום כמפורט להלן, בעבור כל חודש או חלק ממנו מהמועד החוזי ועד להעמדת הדירה לרשותו, או לפיצויים בסכום שהוסכם עליו בחוזה המכר בשל איחור במסירת הדירה, לפי הגבוה:
 - (1) סכום השווה לדמי שכירות של דירה דומה בגודלה ובמיקומה כשהם מוכפלים ב-1.5 – בעבור תקופה שתחילתה במועד החוזי וסיומה בתום שמונה חודשים מאותו מועד;
 - (2) סכום השווה לדמי שכירות של דירה דומה בגודלה ובמיקומה כשהם מוכפלים ב-1.25 – בעבור תקופה שתחילתה תשעה חודשים לאחר המועד החוזי ואילך.
 - (ב) הפיצויים הקבועים בסעיף זה ישולמו בתום כל חודש בעד אותו חודש; הפיצויים בעד שישים הימים שתחילתם במועד החוזי ישולמו בתום שישים הימים האמורים.
 - (ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), הצדדים לחוזה המכר רשאים להסכים כי הסעיפים הקטנים האמורים לא יחולו על איחור במסירה שנגרם כתוצאה מנסיבות שאינן בשליטת המוכר ושהסיכון להתרחשותן ולתוצאותיהן אינו מוטל עליו.
- התניה – לטובת הקונה או קונה המשנה
- 7א. (א) אין להתנות על הוראות חוק זה, אלא לטובת הקונה או קונה המשנה.
- (ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), ויתור, לרבות בכתב, על זכויות מצד הקונה או קונה המשנה בקשר לאי-התאמה או אי-התאמה יסודית, המהווה תנאי להעברת זכויות מקונה לקונה משנה, לביצוע תיקונים בדירה או להעמדת הדירה לרשות הקונה – בטל.

רע"א 6605/15 אילנה שמש נ. ספייס בניה ויזמות בע"מ

פס"ד עסק בפרשנותו הנכונה של סעיף 5א לחוק המכר (דירות), שעניינו הפיצוי המגיע לרוכש דירה מקבלן בגין איחור במסירתה בהתייחס לחוזה מכר של דירה, אשר כלל הוראה שעניינה איחור במסירת הדירה במקרה שבו רוכש הדירה ביקש לבצע בה שינויים. בשים לב לאפשרות לקבוע "מועד חוזי נדחה" להבדיל מ"פטור בגין איחור" בעקבות שינויים ותוספות בבניית הדירה.

"בית המשפט התייחס לקביעת מועד המסירה של דירה לפרק זמן בלתי מוגבל ובלתי מתוחם וידוע מראש כופה על הצד השני אי-ודאות מכבידה ביותר, שהיא בלתי מוצדקת בנסיבות העניין .

"הקביעה המקובלת בנוגע לחוזי בנייה היא, כי הדירה תימסר במהלכו של חודש מסוים, ואיחור של 60 יום במסירת הדירה לא יהווה הפרה של החוזה אלא יגרור פיצויים לפי סעיף החוק.

המקרה המתואר בפסק הדין, עסק בסעיף לחוזה המכר שכלל הסכמה לכך שכל שינוי או תוספת אשר הוסכם כי יבוצעו בדירה יביאו לדחייה של המועד החוזי למסירת הדירה "למשך הזמן שבו יבוצעו התוספות והשינויים האמורים, ולפחות לתקופה של 60 יום". נקבע כי הסעיף אינו קובע מועד מסירה חדש ולא ניתן לראות בו משום קביעת מועד קונקרטי חדש או קביעה של משך זמן קצוב שבו יידחה מועד המסירה. אלא מקנה למעשה למשיבה את האפשרות לקבוע את מועד המסירה. על-פי האמור בסעיף, כל בקשה לשינוי בדירה תאפשר למשיבה לדחות את המועד למסירת הדירה לכל הפחות בחודשיים. לא פחות חשוב מכך: הרוכש אינו יכול להסיק מהאמור בסעיף זה מתי הדירה עתידה להימסר לחזקתו, ולא יכול לתכנן את צעדיו כראוי. אם כן, במהותו, סעיף זה מקנה למשיבה פטור מחבות בגין אי-עמידה במועד המסירה המוסכם, מבלי להגדיר מועד מסירה נדחה ועל כן, המשיבה לא עמדה בהוראותיו של סעיף 5א ועליה יהיה לשלם פיצויי איחור.

יישום: תניה בהסכם שלפיה הקבלן רשאי לדחות את מועד המסירה בגין בקשות לשינויים ע"י הרוכש ללא קביעת מועד חלופי מוגדר נוגדת את פרשנות הוראות סעיף 5א(א) לחוק שהינן הוראות קוגנטיות. חלופה ב מתארת נכונה את המצב.

קראו את הקטע שלהלן והשיבו על 4 השאלות הבאות (10-13):

המחוקק החליט לקבוע 3 עבירות פליליות חדשות:

- (1) הפוגע בכוונה ברכב חקלאי, דינו מאסר 5 שנים (להלן - העבירה הראשונה);
- (2) הפוגע ברכב חקלאי, דינו מאסר 3 שנים (להלן - העבירה השנייה);
- (3) הפוגע ברשלנות ברכב חקלאי, דינו מאסר שנתיים (להלן - העבירה השלישית).

ראובן סובל מפגיעה נפשית הגורמת לו לאיבוד שליטה על תנועותיו הגופניות, המזיק לסובבים אותו. כדי שלא ניקלע למצבים אלה, הוא נוטל במצוות רופאו גלולה המונעת את איבוד השליטה. ראובן שכח ליטול את הגלולה, למרות שאדם סביר בנסיבות העניין היה זוכר זאת. כתוצאה מכך איבד ראובן את שליטתו על תנועותיו הגופניות, פגע ברכב חקלאי והוגש נגדו כתב אישום בשל כך.

10. מהו היסוד הנפשי המזערי הדרוש להטלת אחריות פלילית בעבירה השנייה?

א. מחשבה פלילית.

ב. רשלנות.

ג. אחריות קפידה.

ד. אין בעבירה זו צורך בהוכחת יסוד נפשי.

התשובה הנכונה היא א' – ראשית נפרק את העבירה :

1. תוצאתית + כוונה- מחשבה פלילית

2. תוצאתית + פזיזות- מחשבה פלילית

3. רשלנית – רשלנות.

סעיף 19 לחוק העונשין, תשל"ז-1977

דרישת מחשבה פלילית - אחריות פלילית נקבעת באחת מהאופציות האלו

19. אדם מבצע עבירה רק אם עשאה במחשבה פלילית, זולת אם –

(1) נקבע בהגדרת העבירה כי רשלנות היא היסוד הנפשי הדרוש לשם התהוותה; או

(2) העבירה היא מסוג העבירות של אחריות קפידה.

11. הניחו כי בית המשפט קבע שהעבירה בוצעה במצב של שכרות.

מה הדין?

א. בית המשפט רשאי להטיל על ראובן אחריות פלילית בעבירה הראשונה.

ב. בית המשפט רשאי להטיל על ראובן אחריות פלילית בעבירה השנייה.

ג. בית המשפט רשאי להטיל על ראובן אחריות פלילית בעבירה השלישית.

ד. בית המשפט אינו רשאי להטיל על ראובן אחריות פלילית בעבירות אלה.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיף 34ט לחוק העונשין, תשל"ז-1977

שכרות

34ט. (א) לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה במצב של שכרות

שנגרמה שלא בהתנהגותו הנשלטת או שלא מדעתו.

(ב) עשה אדם מעשה במצב של שכרות והוא גרם למצב זה בהתנהגותו הנשלטת ומדעת, רואים אותו כמי שעשה את המעשה במחשבה פלילית, אם העבירה היא של התנהגות, או באדישות אם העבירה מותנית גם בתוצאה.
(ג) גרם אדם למצב השכרות כדי לעבור בו את העבירה, רואים אותו כמי שעבר אותה במחשבה פלילית אם היא עבירה של התנהגות, או בכוונה אם היא מותנית גם בתוצאה.
(ד) בסעיף זה, "מצב של שכרות" - מצב שבו נמצא אדם בהשפעת חומר אלכוהולי, סם מסוכן או גורם מסמם אחר, ועקב כך הוא היה חסר יכולת של ממש, בשעת המעשה, להבין את אשר עשה או את הפסול שבמעשהו, או להימנע מעשיית המעשה.
(ה) סעיפים קטנים (א), (ב) ו-(ג) חלים גם על מי שלא היה חסר יכולת כאמור בסעיף קטן (ד), אך עקב שכרות חלקית לא היה מודע, בשעת מעשה, לפרט מפרטי העבירה.

יישום:

על פי נתוני השאלה בית המשפט קבע כי ראובן במצב של שכרות. הסעיף קובע שלושה מצבי שכרות: שכרות מלאה, שכרות חלקית וכניסה למצב של שכרות בכוונה. מצב של שכרות מלאה - הוא מצב בו השכרות נגרמה בהתנהגות האדם שהיא לא נשלטת או לא מדעת. במצב כזה, ייהנה האדם מסייג מלא לאחריות הפלילית, דהיינו לא יישא באחריות פלילית.

12. הניחו כי בית המשפט קבע שהעבירה בוצעה בהיעדר שליטה.

מה הדין?

- א. בית המשפט רשאי להטיל על ראובן אחריות פלילית בעבירה הראשונה.
- ב. בית המשפט רשאי להטיל על ראובן אחריות פלילית בעבירה השנייה.
- ג. בית המשפט רשאי להטיל על ראובן אחריות פלילית בעבירה השלישית.
- ד. בית המשפט אינו רשאי להטיל על ראובן אחריות פלילית בעבירות אלה.

התשובה הנכונה היא ב' הוועדה הבוחנת קיבלה גם את חלופה ג כחלופה נוספת נכונה.

סעיף 34 יד לחוק העונשין, תשל"ז-1977

העדר שליטה (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

34. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה ולא היה בידו לבחור בין עשייתו לבין ההימנעות ממנו מחמת העדר שליטה על תנועותיו הגופניות, לענין אותו מעשה, כמו מעשה שנעשה עקב כפייה גופנית שהעושה לא יכול להתגבר עליה, תוך תגובה רפלקטורית או עוויתית, בשעת שינה, או במצב של אוטומטיזם או של היפנוזה.

כניסה למצב בהתנהגות פסולה (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

34 יד. (א) הוראות סעיפים 34, 34 ו-34 יב לא יחולו אם העושה היה מודע או אם אדם מן הישוב במקומו יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע, לפני היווצרות המצב שבו עשה את מעשהו, כי הוא עלול לעשותו במצב זה, ואם העמיד את עצמו בהתנהגות

נשלטת ופסולה באותו מצב; ובלבד שענינו של המעשה שנעשה במצבים האמורים בסעיף 34 יא או בסעיף 34 יב, לא היה הצלת אינטרס הזולת.

(ב) במקרה כאמור בסעיף קטן (א), רואים את האדם כמי שעשה את המעשה במחשבה פלילית, אם העבירה היא של התנהגות, או באדישות אם העבירה מותנית גם בתוצאה; נכנס אדם למצב כדי לעבור את העבירה, והיא מותנית גם בתוצאה, רואים אותו כמי שעבר את העבירה בכוונה.

יישום:

בקיים שלפנינו בימ"ש קבע כי העבירה בוצעה במצב של העידר שליטה, למצב של העידר שליטה יש סייג לסייג הקבוע בסעיף 34 יד הקובע כי הסייג לא יחול במצב בו העושה היה מודע או אדם מן היישוב במקומו היה יכול בנסיבות העניין להיות מודע לפני היווצרות המצב שבו עשה את מעשיו.

חלופה ב- סעיף 34 יד (ב) קובע חריג לסייג היעדר השליטה אשר יתקיים כאשר העבירה נעברה במחשבה פלילית, אם מדובר בעבירה התנהגותית, או כאשר העבירה נעברה באדישות, אם מדובר בעבירה תוצאתית. ולפיכך הוועדה הבוחנת כיוונה לחלופה ב' כחלופה נכונה.

לאחר ההשגות התקבלה חלופה ג' אף היא כנכונה מהטעם הבא:

בנוגע לעבירה השלישית- עבירת רשלנות

כאמור בסעיף 34 יד- חריג לסייג היעדר שליטה, נקבע כי בעבירות של מחשבה פלילית (מקום שיש מודעות) וגם בעבירות של רשלנות (מקום של היעדר מודעות אך אדם מן היישוב במקומו יכול היה להיות מודע) לא יהנה מהסייג ולכן יישא באחריות לעבירה.

רשלנות (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

"21. (א) רשלנות – אי מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, כשאדם מן היישוב יכול היה, בנסיבות העניין, להיות מודע לאותו פרט, ובלבד –
(1) שלענין הפרטים הנותרים היתה לפחות רשלנות כאמור;"

ומכאן ניתן לבצע היקש ולהבין מדברי המחוקק כי גם במצב של עבירת רשלנות החריג לסייג מתקיים ומשכך יחול על העושה אחריות פלילית

מנתוני הקיים, ראובן שכח ליטול את הגלולה, אך אדם סביר בנסיבות העניין לא היה שוכח, ולכן עקב הפעולה הרשלנית של ראובן המעשה נעשה. מאחר והחריג לסייג הקבוע בסעיף 34 יד(א) קובע באופן מפורש שאין להחיל את סייג היעדר השליטה ב-2 מצבים:

- במצב בו נעברה עבירה שאדם היה מודע (מחשבה פלילית)
- במצב בו נעברה עבירה שהאדם לא היה מודע לפרט מפרטיה, בעוד שאדם סביר בנסיבות העניין היה צריך להיות מודע אליו (רשלנות)

על כן, לא יהנה ראובן מהסייג לאחריות פלילית ויישא באחריות מלאה הן בעבירת מחשבה פלילית מסוג פזיזות והן בעבירת רשלנות.

13. הניחו כי בית המשפט קבע שהעבירה בוצעה במצב של אי-שפיות הדעת.

מה הדין?

- א. בית המשפט רשאי להטיל על ראובן אחריות פלילית בעבירה הראשונה.
- ב. בית המשפט רשאי להטיל על ראובן אחריות פלילית בעבירה השנייה.
- ג. בית המשפט רשאי להטיל על ראובן אחריות פלילית בעבירה השלישית.
- ד. בית המשפט אינו רשאי להטיל על ראובן אחריות פלילית בעבירות אלה.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיף 34 ח ל חוק העונשין, תשל"ז-1977

אי שפיות הדעת

34 ח. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה אם, בשעת המעשה, בשל מחלה שפגעה ברוחו או בשל ליקוי בכושרו השכלי, היה חסר יכולת של ממש –
(1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו ; או
(2) להימנע מעשיית המעשה.

יישום: אין מקום להיכנס לסייג לאחריות פלילית הקבוע בסעיף 34 יד. מאחר ובימ"ש קבע כי המצב שבו ראובן היה בעת המעשה היה במצב של אי שפיות הדעת והתרופה אינה הייתה אלא לצורך שליטה על תנועות גופו, משכך לפי הסייג לאי שפיות הדעת לא ניתן להחיל על העושה אחריות פלילית.

14. המחוקק קבע עבירה חדשה: "המשאיר כלב בלא השגחה, דינו קנס 10,000 ש"ח". אברהם ניסה לשדל את יצחק להשאיר את כלבו בלא השגחה.

מה הדין?

- א. לא ניתן להטיל על אברהם אחריות פלילית או עונש.
- ב. ניתן להטיל על אברהם אחריות פלילית, והעונש המרבי הצפוי לו הוא קנס 10,000 ש"ח.
- ג. ניתן להטיל על אברהם אחריות פלילית, והעונש המרבי הצפוי לו הוא קנס 5,000 ש"ח.
- ד. ניתן להטיל על אברהם אחריות פלילית רק אם יצחק אכן השאיר את כלבו בלא השגחה.

התשובה הנכונה היא א'

סעיפים 24, 34 ג ו- 61 ח ל חוק העונשין, תשל"ז-1977

סיווג עבירות

24. אלה סוגי העבירות לפי חומרתן :

(1) "פשע" - עבירה שנקבע לה עונש חמור ממאסר לתקופה של שלוש שנים ;

(2) "עוון" - עבירה שנקבע לה עונש מאסר לתקופה העולה על שלושה חודשים ושאינה עולה על שלוש שנים; ואם העונש הוא קנס בלבד - קנס העולה על שיעור הקנס שניתן להטיל בשל עבירה שעונשה הוא קנס שלא נקבע לו סכום;
(3) "חטא" - עבירה שנקבע לה עונש מאסר לתקופה שאינה עולה על שלושה חודשים, ואם העונש הוא קנס בלבד - קנס שאינו עולה על שיעור הקנס שניתן להטיל בשל עבירה שעונשה הוא קנס שלא נקבע לו סכום.

סייג לנסיון, לשידול ולסיוע

34ג. הנסיון, השידול, הנסיון לשידול או הסיוע, לעבירה שהיא חטא אינם בני עונש.

שיעור הקנסות

61. (א) על אף האמור בכל חוק, מקום שהוסמך בית המשפט בחוק להטיל קנס, רשאי הוא להטיל –
(1) אם קבוע לעבירה עונש מאסר עד ששה חדשים או קנס בלבד, או קנס שלא נקבע לו סכום - קנס עד 14,400 שקלים חדשים;
(2) אם קבוע לעבירה עונש מאסר למעלה מששה חדשים ולא יותר משנה - קנס עד 29,200 שקלים חדשים;
(3) אם קבוע לעבירה עונש מאסר למעלה משנה ולא יותר משלוש שנים - קנס עד 75,300 שקלים חדשים;
(4) אם קבוע לעבירה עונש מאסר למעלה משלוש שנים - קנס עד 226,000 שקלים חדשים.
(ב) סעיף זה לא יפגע בהוראה המסמיכה את בית המשפט לקנוס בסכומים העולים על הסכומים האמורים בסעיף קטן (א) או בהוראות סעיף 63.

יישום: המדובר בעבירה מסוג חטא, זאת ניתן ללמוד לפי העונש הנקבע לעבירה - קנס. לפי סעיף 24(3) לחוק העונשין - עבירות שנקבע להן קנס בלבד הינן חטא.
לעניין הקנס על פי הקבוע בסעיף 61א(1) ניתן לקבוע קנס בסכום של עד 14,400 ₪ על כן הסכום שנקבע לעבירה שבשאלה תקין (דהיינו 10,000 ₪)
בשאלה נמסר כי אברהם ניסה לשדל את יצחק לעבירה זו דהיינו - ניסיון לשידול - שאינו בר עונש כפי שנקבע בסעיף 34ג לחוק העונשין. משכך התשובה הנכונה היא א.

15. ג'ורג', אזרח בריטניה, הבחין בקבוצת תיירים קולניים בלונדון. הוא שלף את ארנקו של אחד התיירים ונמלט מן המקום. העונש המרבי על עבירת הגניבה הוא 3 שנות מאסר בישראל ושנתיים מאסר בבריטניה. לאכזבתו, גילה ג'ורג' שהתייר שממנו גנב את הארנק הוא אזרח ישראלי. כשהגיע האזרח הישראלי לישראל הוא הגיש תלונה למשטרה בגין הגניבה. לימים ביקר ג'ורג' בישראל ונעצר בגין הגניבה.

מה הדין?

א. ניתן להטיל על ג'ורג' אחריות פלילית בישראל בגין עבירת הגניבה, והעונש המרבי הוא שלוש שנות מאסר.

ב. ניתן להטיל על ג'ורג' אחריות פלילית בישראל בגין עבירת הגניבה, והעונש המרבי הוא שנתיים מאסר.

ג. ניתן להטיל על ג'ורג' אחריות פלילית בישראל בגין עבירת הגניבה, והעונש המרבי הוא שנת מאסר אחת.

ד. לא ניתן להטיל על ג'ורג' אחריות פלילית בישראל בגין עבירת גניבה.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיף 14 לחוק העונשין, תשל"ז-1977

עבירות נגד אזרח ישראלי או תושב ישראל

14. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות-חוץ נגד חיי אזרח ישראלי או תושב ישראל, גופו, בריאותו או חירותו, שהעונש המרבי עליהן הוא מאסר שנה או יותר.

(ב) נעברה העבירה בשטח הנתון לשיפוטה של מדינה אחרת, יחולו עליה דיני העונשין של ישראל רק בהתקיים כל אלה:

(1) היא עבירה גם לפי דיני אותה מדינה;

(2) אין חל לגבי העבירה סייג לאחריות פלילית לפי דיני אותה מדינה;

(3) האדם לא זוכה כבר ממנה באותה מדינה או, אם הורשע בה, לא נשא את העונש שהוטל עליו בגללה.

(ג) לא יוטל בשל העבירה עונש חמור מזה שניתן היה להטיל, לפי דיני המדינה בה נעברה העבירה.

יישום: סעיף 14 מאפשר להחיל את דיני העונשין על עבירות כנגד אזרח/ תושב ישראלי ובתנאי שהעבירות הן כלפי גופו, חירותו, בריאותו. בעניינו נתון כי מבצע העבירה ביצע עבירת רכוש שאינו נכנס לגדרי סעיף תחולה זו. ועל כן לא ניתן להחיל על ג'ורג' אחריות פלילית מאחר ואין הוא עומד בתנאי סעיף.

16. יורם סיים את התמחותו במקצוע עריכת הדין, אך לא עמד בבחינות לשכת עורכי הדין, ומשכך טרם הוסמך. ועדת האתיקה הארצית החליטה להעמיד את יורם לדין משמעתי בגין מעשים שביצע בסמוך לאחר שנכשל בבחינות. יורם טעם בבית הדין כי לא ניתן להעמידו לדין משמעתי מאחר שטרם הוסמך כאמור ואינו משמש כעורך דין.

מה הדין?

א. ועדת האתיקה הארצית של לשכת עורכי הדין מוסמכת להעמיד לדין רק מי שהוסמך כעורך דין.

ב. ועדת האתיקה הארצית מוסמכת להעמיד לדין משמעותי גם מתמחים, אבל רק על מעשים שביצעו במהלך תקופת ההתמחות.

ג. ועדת האתיקה הארצית מוסמכת להעמיד לדין משמעותי מתמחים בגין מעשים שביצעו בתקופת ההתמחות ועד להכרעה סופית בדבר קבלתם כחברים בלשכת עורכי הדין.

ד. ועדת האתיקה הארצית אינה מוסמכת להעמיד את יורם לדין כי לא הוגשה תלונה בעניין על ידי גורם חיצוני לוועדה.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 41 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961

משמעת מקצועית של מועמדים

41. בתקופת ההתמחותו ועד להכרעה סופית בדבר קבלתו כחבר הלשכה נתון המועמד למרותה של הלשכה ולשיפוטה המשמעותי, והלכות האתיקה המקצועית חלות, בשינויים המחוייבים, גם עליו; בשל עבירת משמעת רשאי בית דין משמעותי להטיל על מועמד אזהרה, נזיפה, פסילה להתקבל כחבר הלשכה, לתקופה שלא תעלה על שלש שנים או לצמיתות; ואם היה בעבירה משום הפרת חובותיו כמתמחה או פגיעה בטוהר הבחינות – גם ביטול ההתמחות, כולה או מקצתה, וביטול בחינה. על דין המשמעת נגד מועמד יחולו בשינויים המחוייבים, הוראות הסעיפים 62 עד 74.

יישום: סעיף 41 לחוק לשכת עורכי הדין קובע כי מעת שאדם החל ההתמחותו עד ולהכרעה סופית בדבר קבלתו כחבר בלשכה (בחינות הסמכה) נתון למרותה של הלשכה ולשיפוטה המשמעותי.

17. פלוני הינו עורך דין עצמאי כ-15 שנים ולו לקוחות רבים. אחד מלקוחותיו הינו אלמוני, שהוא בעל חנות מחשבים. אלמוני היה חייב לפלוני כספים בגין שכר טרחה עבור שירותים משפטיים שונים שפלוני סיפק לו, אך מאחר שאלמוני הסתבך בחובות הוא לא היה יכול לשלם לפלוני את שכר הטרחה. לכן סוכם בין השניים כי אלמוני ייתן לו במקום כסף מחשבים או ציוד מחשבים.

האם רשאי היה פלוני לסכם עם אלמוני על קבלת התמורה באופן הנ"ל?

א. כן. אין כל מניעה לעורך הדין לקבל שכר טרחה גם בשווה כסף (בארטר), ובלבד שידווח על הכנסתו זו.

ב. כן. מאחר ששני הצדדים הסכימו לתשלום שכר הטרחה באופן זה אין כל מניעה שפלוני יגבה את שכר טרחתו בשווה כסף.

ג. לא. מאחר שאלמוני מצוי בחובות.

ד. לא. עורך דין אינו יכול לקבל שכר טרחה אלא בכסף בלבד.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיף 9 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986

שכר טרחה רק בכסף

9. (א) **לא יקבל עורך דין שכר טרחה בעד עבודתו המקצועית אלא בכסף.**
 (ב) אין מניעה, כאשר הדין מאפשר זאת, כי שכר הטרחה יחושב כאחוז מנושא העניין.
 (ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), עורך דין המטפל בעבור לקוח בעניין ממוני יהיה רשאי לקבל את שכר טרחתו, כולו או חלקו, על ידי קבלת זכויות שותף, אם הוסכם על כך בכתב בינו לבין הלקוח; בסעיף קטן זה – "זכויות שותף" – כל שיתוף בזכויות המוכר בדין, לרבות שיתוף באמצעות מניה, כתב אופציה או ניר ערך אחר המקנה לבעליו זכויות ביחס לתאגיד; "עניין ממוני" – כל עניין אזרחי הקשור למסחר ולעסקים, כגון פעילותו העסקית של אדם, הקניית זכות קניין, הקניית זכות חוזית או זכות ביחס לתאגיד, לרבות הגנה משפטית על זכויות כאמור והבטחת קיומן ומימושן.

18. מר טייקון החליט לאחרונה, ביחד עם שלושה חברים ואגודה שיתופית רשומה ששמה "טיב חדש", להקים אגודה שיתופית נוספת "טייקון התיישבות אגודה שיתופית בע"מ", שתפעל במטרה לקדם יישוב חדש אשר בו הם יתגוררו. מר טייקון, שלושה חבריו ו"טיב חדש" הגישו לרשם בקשה לרישום אגודה שיתופית.

מה הדין?

- א. הבקשה תידחה היות שלצורך רישום אגודה שיתופית יש צורך ב-7 אנשים.
 ב. הבקשה תידחה היות שאגודה שיתופית לא יכולה להיות בעירבון מוגבל.
 ג. **אין כל מניעה שהבקשה תתקבל.**
 ד. הבקשה תתקבל רק אם מר טייקון ושלושת חבריו יושבים באותה עיר או שייכים לאותו מעמד או משלח יד.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 6 לפקודת האגודות השיתופיות

סגולות הכשרה לחברים

6. (1) **ואלה רשאים להיות חברי אגודה רשומה –**

(א) **יחידים אשר מלאו להם שמונה עשרה שנה**[2]; **וכן**

(ב) **אגודות רשומות אחרות;**

בתנאי שבנוגע לאגודות שתכליתן העיקרית אינה מתן הלוואות לחברים, רשאי הרשם ליתן את הסכמתו לקבל כחברים גופים מאוגדים שאינם אגודות רשומות.
 (2) אין לרשום עפ"י פקודה זו שום אגודה, מלבד אגודה שאחד מחבריה הוא אגודה רשומה, אלא אם כן היא מורכבת לפחות משבעה אנשים שמלאו להם שמונה עשרה שנה, ואם מטרת האגודה היא ליצור קרנות להלוואות כספים לחברי האגודה, הרי אין לרשום אותה אגודה אלא אם כן היו אנשים אלו –
 (א) יושבים באותה העיר או בסביבה הסמוכה לה או יושבים או יש בדעתם לשבת באותו הכפר או באותו גוש כפרים בישראל, או

(ב) הם שייכים לאותו המעמד או משלח היד, חוץ אם יורה הרשם אחרת[3].
(3) אם האגודה הרשומה היא מסוג אגודות רשומות שתכליתן העיקרית היא להלוות כספים לחברים, רשאי שר העבודה לקבוע בתקנות ששום אדם לא יהא חבר ליותר מאגודה אחת מסוג זה.
(4) שום ברית פיקוח לא תירשם אלא אם כן היא מורכבת לפחות מעשרים אגודות רשומות.
(5) על אף הוראות סעיף זה, יחולו לעניין חברות באגודה שמטרתה מתן שירותי פיקדון ואשראי כהגדרתם בסעיף 25א לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016 (בפסקה זו – אגודת פיקדון ואשראי), הוראות אלה:
(א) אלה רשאים להיות חברי האגודה:
(1) יחיד שמלאו לו שמונה עשרה שנים;
(2) מי שבמועד קבלתו לחבר האגודה הוא תאגיד המעסיק עד 50 עובדים, וסך הכנסותיו מפעילות שוטפת בשנת המס שקדמה למועד האמור נמוך מ-25 מיליון שקלים חדשים; שר האוצר רשאי לקבוע לעניין סעיף קטן זה מספר עובדים אחר או סך הכנסות שונה, דרך כלל או לסוג מסוים של תאגידים;
(3) מי שבמועד קבלתו לחבר האגודה הוא עמותה, חברה לתועלת הציבור, או אגודה, אף אם אינו עומד בתנאים האמורים שבפסקה (2);
(ב) אין לרשום על פי פקודה זו אגודת פיקדון ואשראי אלא אם כן היא מורכבת משבעה חברים לפחות או שאחד מחבריה הוא אגודה רשומה, ומתקיים בחברים בה האמור בפסקת משנה (א);
(ג) החברות באגודה לא תפקע בשל מתן צו פשיטת רגל לגבי חבר האגודה, ולגבי חבר שהוא תאגיד – בשל מתן צו לפירוקו, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנות האגודה באישור הרשם.
יישום: רשאים להתאגד כאגודה שיתופית - שבעה אנשים יחידים, או אגודה שיתופית קיימת וחבר נוסף. בעניינו התנאים האמורים מתקיימים לכן אין לגשת לתנאים הנוספים הנדרשים בהמשכו של הסעיף.

19. חברה ציבורית ותיקה מעוניינת לפטור את סמנכ"ל הכספים שלה מאחריות בגין הפרת חובת הזהירות כלפי החברה. לחברה אין כיום הסדרים כלשהם להענקת פטור.

מה הדין?

- א. על החברה לאמץ סעיף המאפשר מתן פטור בתקנון, וכן לתקן את מדיניות התגמול של החברה.
- ב. על החברה לאמץ סעיף המאפשר מתן פטור בתקנון, לקבל החלטה על הענקת הפטור בדירקטוריון החברה, וכן לתקן את מדיניות התגמול של החברה.
- ג. על החברה לאמץ סעיף המאפשר מתן פטור בתקנון, לתקן את מדיניות התגמול של החברה, וכן לקבל אישור של ועדת תגמול ושל דירקטוריון החברה כדרך שבה מאשרים תנאי כהונה של נושאי משרה.
- ד. על החברה לאמץ סעיף המאפשר מתן פטור בתקנון, וכן לקבל החלטה על הענקת הפטור בדירקטוריון החברה.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיפים 1, 259, 267א, 270, 272 לחוק החרות, התשנ"ט-1999

הסמכה למתן פטור

259. (א) חברה רשאית לפטור, מראש, נושא משרה בה מאחריותו, כולה או מקצתה, בשל נזק עקב הפרת חובת הזהירות כלפיה, אם נקבעה הוראה לכך בתקנון.
(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), חברה אינה רשאית לפטור מראש דירקטור מאחריותו כלפיה עקב הפרת חובת הזהירות בחלוקה.

קביעת מדיניות תגמול לנושאי משרה

267א. (א) דירקטוריון חברה ציבורית או חברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב יקבע מדיניות לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בחברה (בחוק זה – מדיניות התגמול), לאחר ששקל את המלצות ועדת התגמול שהוגשו לו לפי סעיף 118ב(1); מדיניות התגמול טעונה אישור האסיפה הכללית.
(ב) באישור האסיפה הכללית בחברה ציבורית, לפי סעיף קטן (א), יתקיים אחד מאלה:

(1) במניין קולות הרוב באסיפה הכללית ייכללו רוב מכלל קולות בעלי המניות שאינם בעלי השליטה בחברה או בעלי עניין אישי באישור מדיניות התגמול, המשתתפים בהצבעה; במניין כלל הקולות של בעלי המניות האמורים לא יובאו בחשבון קולות הנמנעים; על מי שיש לו עניין אישי יחולו הוראות סעיף 276, בשינויים המחויבים;

(2) סך קולות המתנגדים מקרב בעלי המניות האמורים בפסקה (1) לא עלה על שיעור של שני אחוזים מכלל זכויות ההצבעה בחברה; השר רשאי לקבוע שיעורים שונים מהשיעור האמור בפסקה זו.

(ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), דירקטוריון החברה, למעט בחברה נכדה ציבורית, רשאי לקבוע את מדיניות התגמול גם אם האסיפה הכללית התנגדה לאישורה, ובלבד שוועדת התגמול ולאחריה הדירקטוריון החליטו, על יסוד נימוקים מפורטים ולאחר שדנו מחדש במדיניות התגמול, כי אישור מדיניות התגמול על אף התנגדות האסיפה הכללית הוא לטובת החברה; לעניין זה, "חברה נכדה ציבורית" – חברה ציבורית הנשלטת בידי חברה ציבורית או בידי חברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב, שהיא עצמה נשלטת בידי חברה ציבורית או בידי חברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב אחרת, הנשלטת בידי בעל שליטה.
(ד) מדיניות תגמול לתקופה העולה על שלוש שנים טעונה אישור אחת לשלוש שנים; אישור לפי סעיף קטן זה יינתן בדרך שבה נקבעת מדיניות התגמול לפי סעיפים קטנים (א) עד (ג).

(ה) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (ד), הדירקטוריון יבחן, מעת לעת, את מדיניות התגמול וכן את הצורך בהתאמתה להוראות סעיף 267ב אם חל שינוי מהותי בנסיבות שהיו קיימות בעת קביעתה או מטעמים אחרים.

עסקאות הטענות אישורים מיוחדים

270. עסקאות של חברה המפורטות להלן, טעונות אישורים כקבוע בפרק זה, ובלבד שהעסקה היא לטובת החברה:

(1) עסקה של חברה עם נושא משרה בה וכן עסקה של חברה עם אדם אחר שלנושא משרה בחברה יש בה ענין אישי; ואולם לא יראו
(א) נושא משרה בחברה אם וגם בחברה בת הנמצאת בשליטתה ובבעלותה המלאות, כבעל ענין אישי בעסקה בין החברה האם לבין החברה הבת, בשל עצם היותו נושא משרה בשתייהן או בשל היותו בעל מניה או בעל נייר ערך שניתן לממשו במניות בחברה האם;

(ב) נושא משרה במספר חברות בנות הנמצאות בשליטה ובבעלות מלאה של אותו אדם, כבעל ענין אישי בעסקה בין חברות בנות כאמור, בשל עצם היותו נושא משרה בחברות המתקשרות;

עסקאות חריגות עם נושא משרה ועסקאות עם נושא משרה שאינו דירקטור באשר לתנאי כהונתו והעסקתו (תיקון מס' 20) תשע"ג-2012

272. (א) עסקה של חברה, שמתקיים בה האמור בסעיף 270(1) והיא עסקה חריגה, או עסקה של חברה פרטית שאינה חברת איגרות חוב שמתקיים בה האמור בסעיף 270(2), טעונה אישור ועדת הביקורת ולאחר מכן אישור הדירקטוריון.

(תיקון מס' 17) תשע"א-2011

(ב) לא היתה לחברה פרטית שאינה חברת איגרות חוב ועדת ביקורת, טעונה העסקה אישור הדירקטוריון בלבד אם נושא המשרה אינו דירקטור, ואם נושא המשרה הוא דירקטור גם אישור של האסיפה הכללית.

(תיקון מס' 20) תשע"ג-2012

(ג) (1) עסקה של חברה ציבורית או חברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב, שמתקיים בה האמור בסעיף 270(2), למעט עסקה עם המנהל הכללי של החברה כאמור בסעיף קטן (1ג), טעונה אישור של ועדת התגמול ולאחר מכן אישור הדירקטוריון;
(2) אישור ועדת התגמול והדירקטוריון לפי פסקה (1) יהיה בהתאם למדיניות התגמול, ואולם ועדת התגמול ולאחריה הדירקטוריון רשאים, במקרים מיוחדים, לאשר עסקה כאמור באותה פסקה שלא בהתאם למדיניות התגמול, בהתקיים שניים אלה:
(א) ועדת התגמול ולאחריה הדירקטוריון אישרו את העסקה, בין השאר, לפי השיקולים המנויים בסעיף 267ב(א), תוך התייחסות לעניינים המפורטים בחלק א' לתוספת ראשונה א' ובתנאי שנקבעו בעסקה, בין השאר, ההוראות כמפורט בחלק ב' לתוספת האמורה;
(ב) האסיפה הכללית אישרה את העסקה, ובלבד שבחברה ציבורית מתקיים האמור בסעיף 267א(1) או (2);
(3) על אף הוראות פסקה (2), בחברה, למעט חברה נכדה ציבורית כהגדרתה בסעיף 267א(ג), ועדת התגמול ולאחריה הדירקטוריון רשאים, במקרים מיוחדים, לאשר עסקה כאמור באותה פסקה גם אם האסיפה הכללית התנגדה לאישור העסקה, ובלבד שוועדת התגמול ולאחריה הדירקטוריון החליטו על כך, על יסוד נימוקים מפורטים, לאחר שדנו מחדש בעסקה ובחנו בדיון כאמור, בין השאר, את התנגדות האסיפה הכללית.

(תיקון מס' 20) תשע"ג-2012

(1ג) (1) עסקה של חברה ציבורית או חברה פרטית שהיא חברת איגרות חוב, עם המנהל הכללי של החברה, שמתקיים בה האמור בסעיף 270(2), טעונה אישור של אלה בסדר הזה:

(א) ועדת התגמול;
(ב) הדירקטוריון;
(ג) האסיפה הכללית, ובלבד שבחברה ציבורית מתקיים האמור בסעיף 267א(1) או (2);
לעניין אישור האסיפה הכללית לפי פסקת משנה זו, יחולו הוראות סעיף קטן (3);
(2) אישור ועדת התגמול ואישור הדירקטוריון כאמור בפסקה (1) יהיו בהתאם למדיניות התגמול, ואולם ועדת התגמול ולאחריה הדירקטוריון רשאים, במקרים מיוחדים, לאשר את העסקה שלא בהתאם למדיניות כאמור, ובלבד שמתקיים האמור בסעיף קטן (2)א; אין באמור בסעיף קטן זה כדי לגרוע מהוראות פסקה (1)ג;
(3) על אף הוראות פסקה (1)ג, ועדת התגמול רשאית לפטור מאישור האסיפה הכללית עסקה עם מי שמועמד לכהן כמנהל כללי של החברה שמתקיים לגביו האמור בסעיף 240(ב), אם מצאה, על יסוד נימוקים שפירטה, כי הבאת העסקה לאישור האסיפה הכללית תסכל את ההתקשרות, ובלבד שהעסקה תואמת את מדיניות התגמול.

(תיקון מס' 16) תשע"א-2011 (תיקון מס' 20) תשע"ג-2012

(ד) על אף האמור בסעיפים קטנים (א), (ג) ו-(1ג), עסקה שמתקיים בה האמור בסעיף 270(2) והיא שינוי של עסקה קיימת, טעונה אישור של ועדת ביקורת או ועדת תגמול, לפני העניין, בלבד, אם הוועדה האמורה אישרה כי השינוי בתנאי העסקה אינו מהותי ביחס לעסקה הקיימת.

יישום:

על החברה לאמץ סעיף המאפשר מתן פטור בתקנון (סעיף 259)
על כן עליהם לתקן את מדיניות התגמול של החברה (267א). ולאחריה לאשר תנאי כהונה
של נושא משרה (שכן נושא משרה הוא גם סמנכ"ל לפי סעיף 1 ההגדרות לחוק) ע"י אישור
ועדת תגמול ושל דירקטוריון החברה. (272ג1)

20. נגד חברה הוגשה תביעה בבית משפט השלום. לאה, דירקטורית בחברה, סבורה
כי היא יכולה לנהל את ההגנה בשם החברה בדרך הטובה ביותר.

מה הדין?

א. ניתן לפנות לבית משפט מחוזי ולבקש להתגונן בשם החברה. בית המשפט
ייעתר לבקשה אם ישתכנע שניהול ההגנה הוא לטובת החברה והמתגונן פועל
בתום לב.

ב. ניתן לפנות לבית משפט השלום ולבקש להתגונן בשם החברה. בית המשפט
ייעתר לבקשה אם ישתכנע שניהול ההגנה הוא לטובת החברה והמתגונן
פועל בתום לב.

ג. רק בעל מניות רשאי להתגונן בשם החברה בהגנה נגזרת.

ד. רק בעל מניות רשאי לבקש מבית המשפט להתגונן בשם החברה בהגנה
נגזרת.

התשובה הנכונה היא ב'

סעיף 203 לחוק החברות, התשנ"ט-1999

הגנה נגזרת

203. (א) הוגשה תובענה נגד חברה, רשאי בית המשפט לבקשת בעל מניה או
דירקטור (בפרק זה - מתגונן), להתיר לו להתגונן בשם החברה (להלן - הגנה
נגזרת) ובלבד שהשתכנע, כי ניהול ההגנה הנגזרת הוא לטובת החברה, וכי
המתגונן אינו פועל בחוסר תום לב.

(ב) הוראות סימן זה בענין תביעה נגזרת יחולו, ככל שלא נקבעו הוראות
על ידי השר, על הגנה נגזרת, בשינויים המחויבים.

21. מי מהבאים הוא בעל מניה בחברה פרטית שהתאגדה כדין ביום 1.1.2021?

א. מי שרשום במרשם בעלי המניות של החברה כבעל מניה, או אם אינו רשום במרשם מחזיק בשטר מניה למוכ"ז.

ב. רק מי שרשום במרשם בעלי המניות של החברה כבעל מניה.

ג. מי שלזכותו רשומה מניה אצל חבר בורסה, והוא גם רשום במרשם בעלי המניות של החברה.

ד. מי שרשום במרשם בעלי המניות של החברה, או אם אינו רשום במרשם רשומה לזכותו מניה אצל חבר בורסה.

התשובה הנכונה היא ב'
סעיף 176 לחוק החברות, התשנ"ט-1999
בעל מניה בחברה פרטית
176. בעל מניה בחברה פרטית הוא מי שרשום ככזה במרשם בעלי המניות.
יישום: יש לשים לב כי החלופות אינן מתייחסות לחברה פרטית.

22. חברת "הדוגמים בע"מ" (להלן: החברה) היא חברת בדיקות קורונה גדולה המתקשרת עם ספקים רבים ושונים לשם רכישת מטושים. בחוזה הסטנדרטי שיש לה עם ספקי המטושים נקבע כי לחברה יש זכות לסרב לקבל משלוח של מטושים ולהחזיר אותו או חלק ממנו, ללא כל הסבר או תמורה. כמו כן נקבע כי החברה אינה אחראית לשום נזק שייגרם למטושים אשר יישלחו חזרה. אחד הספקים, אשר נפגע כתוצאה מהחזרת משלוח מטושים שבמהלכה כל המטושים נשברו, סבור כי יש לו עילה לבטל את החוזה.

מה הדין?

א. החוק אינו מקנה עילה לביטול החוזה לספקים, אלא ללקוחות בלבד.

ב. החוק אינו מקנה עילה לביטול החוזה לספקים אלא אם כן יוכח שנערך משא ומתן על התניות שנקבעו בחוזה.

ג. לספקים יש עילה לביטול החוזה בשל תנאי מקפח בחוזה אחיד.

ד. לספקים יש עילה לביטול החוזה בשל תנאי מקפח בחוזה אחיד אלא אם כן יוכח שנערך משא ומתן על התניות שנקבעו בחוזה.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיפים 2, 3 ו-4 לחוק החוזים האחידים, תשמ"ג-1982
הגדרות

2. בחוק זה –

"חוזה אחיד" – נוסח של חוזה שתנאיו, כולם או מקצתם, נקבעו מראש

בידי צד אחד כדי שישמשו תנאים לחוזים רבים בינו לבין אנשים בלתי

מסויימים במספרם או בזהותם;

"תנאי" – תניה בחוזה אחיד, לרבות תניה המאוזכרת בו וכן כל תניה

אחרת שהיא חלק מההתקשרות, ולמעט תניה שספק ולקוח הסכימו עליה

במיוחד לצורך חוזה מסויים;

"ספק" – מי שמציע שהתקשרות עמו תהיה לפי חוזה אחיד, ואחת היא אם

הוא הנותן או המקבל של דבר;

"לקוח" – מי שספק מציע לו שהתקשרות ביניהם תהיה לפי חוזה אחיד,

ואחת היא אם הוא המקבל או הנותן של דבר;

"בית הדין" – בית הדין לחוזים אחידים המוקם לפי חוק זה.

תנאי מקפח וביטול

3. בית משפט ובית הדין יבטלו או ישנו, בהתאם להוראות חוק זה, תנאי

בחוזה אחיד שיש בו – בשים לב למכלול תנאי החוזה ולנסיבות אחרות –

משום קיפוח לקוחות או משום יתרון בלתי הוגן של הספק העלול להביא

לידי קיפוח לקוחות (להלן – תנאי מקפח).

חזקות

4. חזקה על התנאים הבאים שהם מקפחים:

(1) תנאי הפוטר את הספק, באופן מלא או חלקי, מאחריות שהיתה מוטלת

עליו על פי דין אילולא אותו תנאי, או המסייג באופן בלתי סביר את

האחריות שהיתה מוטלת עליו מכוח החוזה אילולא אותו תנאי;

(2) תנאי המקנה לספק זכות בלתי סבירה לבטל, להשעות או לדחות את

ביצוע החוזה, או לשנות את חיוביו המהותיים לפי החוזה;

(3) תנאי המקנה לספק זכות להעביר את אחריותו לצד שלישי;

(4)

(12) ...

יישום:

לפי סעיף 2 לחוק החוזים האחידים- הגדרות- המדובר בחוזה אחיד - חוזה

הנקבע מראש ע"י צד אחד כדי שישמשו לחוזים רבים בינו לבין אנשים בלתי

מסויימים.

נתון לנו כי החברה מתקשרת עם ספקים רבים ושונים וכי מדובר בחוזה

סטנדרטי שיש לה עם ספקי מטושים.

סעיף 3 לחוק קובע כי בסמכות בימ"ש לבטל או לשנות תנאי בחוזה אחיד שיש בו

משום קיפוח בהתקיים תנאי מקפח כאמור בסעיף 4.

במקרה שלפנינו נקבעו בחוזה 2 תנאים האחד אפשרות לסרב קבלת משלוח

ולהחזירו כולו או מקצתו ללא כל הסבר או תמורה והשני הסרת אחריות מלאה

מהחברה בגין נזק שעלול לקרות בעת החזרת המטושים לספק. בהתאם לקבוע

בסעיף 4 לחוק תנאים אלו חזקה כי הם מקפחים.

משכך, לספק יש עילת ביטול חוזה בשל תנאי מקפח בחוזה אחיד.

סעיף 2 לחוק קובע כי תנאי מקפח כאמור לחוק זה למעט תנאי שהספק והלקוח

הסכימו עליו במיוחד לצורך חוזה מסוים- דהיינו ערכו מו"מ על התניות החוזה.

משכך ככל ויוכח כי נערך מו"מ על תניות החוזה לא תקום עילת ביטול.

לעניין חלופה א- חלופה שגויה מאחר וסעיף ההגדרות קובע כי חל גם על ספק

23. איזה אירוע שהתרחש ונגרם בגינו נזק גוף נחשב תאונת דרכים שאירעה בירידה מרכב?

- א. כל אירוע שהתרחש לפני שרכש היורד עמידה יציבה מחוץ לרכב.
ב. כל אירוע שהתרחש לפני סגירת הדלת של הרכב.
ג. כל אירוע שהתרחש כחלק טבעי ואינטגרלי של ירידה מהרכב במהלך פעולה שהיא חיונית במובן הפיזי לשם ירידה מהרכב.
ד. כל אירוע שהתרחש במהלך פעולה שהיא חיונית במובן הפיזי לשם ירידה מהרכב, גם אם אירע אחרי סגירת הדלת של הרכב.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 1 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975
רע"א 8744/18 מדינת ישראל נ' פלוני

הגדרות

1. בחוק זה –

"תאונת דרכים" – מאורע שבו נגרם לאדם נזק גוף עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה; יראו כתאונת דרכים גם מאורע שאירע עקב התפוצצות או התלקחות של הרכב, שנגרמו בשל רכיב של הרכב או בשל חומר אחר שהם חיוניים לכושר נסיעתו, אף אם אירעו על-ידי גורם שמחוץ לרכב, וכן מאורע שנגרם עקב פגיעה ברכב שחנה במקום שאסור לחנות בו או מאורע שנגרם עקב ניצול הכוח המיכני של הרכב, ובלבד שבעת השימוש כאמור לא שינה הרכב את ייעודו המקורי; ואולם לא יראו כתאונת דרכים מאורע שאירע כתוצאה ממעשה שנעשה במתכוון כדי לגרום נזק לגופו או לרכושו של אותו אדם, והנזק נגרם על ידי המעשה עצמו ולא על ידי השפעתו של המעשה על השימוש ברכב המנועי;
"נזק גוף" – מוות, מחלה, פגיעה או ליקוי גופני, נפשי או שכלי לרבות פגיעה בהתקן הדרוש לתפקוד אחד מאברי הגוף שהיה מחובר לגוף הנפגע בעת אירוע תאונת הדרכים;
"שימוש ברכב מנועי" – נסיעה ברכב, כניסה לתוכו או ירידה ממנו, החנייתו, דחיפתו או גרירתו, טיפול-דרך או תיקון-דרך ברכב, שנעשה בידי המשתמש בו או בידי אדם אחר שלא במסגרת עבודתו, לרבות הידרדרות או התהפכות של הרכב או התנתקות או נפילה של חלק מהרכב או מטענו תוך כדי נסיעה וכן הינתקות או נפילה כאמור מרכב עומד או חונה, שלא תוך כדי טיפולו של אדם ברכב במסגרת עבודתו ולמעט טעינתו של מטען או פריקתו, כשהרכב עומד;
"נפגע" – אדם שנגרם לו נזק גוף בתאונת דרכים, למעט אם נגרם מפגיעת איבה כמשמעותה בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970;
"פקודת הביטוח" – פקודת ביטוח רכב מנועי (סיכוני צד שלישי) [נוסח משולב], תש"ל-1970;
"מבטח" –

רע"א 8744/18 מדינת ישראל נ' פלוני

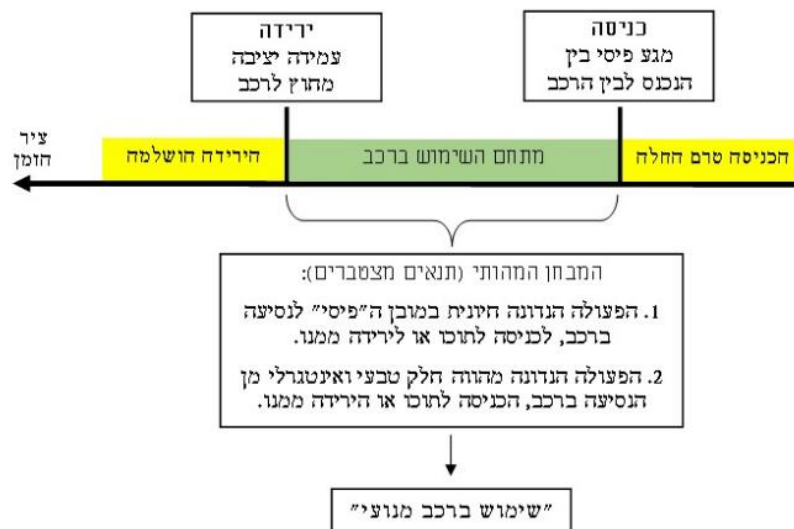
בפסק הדין בימ"ש נדרש לשאלה מיהו המשתמש ברכב מנועי, כמשמעותו בהוראת סעיף 1 לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים וכן, מהן הפעולות הבאות בגדר השימושים המוכרים שעניינם ב"כניסה" לתוך רכב וב"ירידה" ממנו כאמור בסעיף 1 לחוק?

הלכה למעשה, הרישא להגדרתו של "שימוש ברכב מנועי" מניחה על פני ציר הזמן מתחם אשר ראשיתו בכניסה לתוך הרכב, אחריתו בירידה מן הרכב, והנסיעה בתווך (להלן: מתחם השימוש ברכב או המתחם). אקדים ואומר כבר בשלב זה כי בחינת שימושים מוכרים אלה ופרשנותם תיעשה להלן בשני שלבים: ראשית, יוגדרו על פני ציר הזמן נקודות הקצה של מתחם השימוש ברכב – הן נקודת הזמן שבה מתחילה הכניסה לתוך רכב מנועי, והן נקודת הזמן שבה תמה הירידה ממנו – כך שכל הפעולות המצויות בתווך עשויות להיחשב כ"שימוש ברכב מנועי". שנית, לאחר הגדרתו של המתחם האמור, נמשיך ו"נחלץ" מבין כלל הפעולות הנעשות במסגרתו רק את אותן פעולות אשר ראוי להגדירן כ"שימוש ברכב מנועי", וזאת לאור לשון החוק, תכליותיו ונסיבות העניין הרלוונטיות.

חלופה א- המשנה לנשיאה א' ריבלין היטיב להשיב על שאלה זו בספרו, שם כתב כי "הכניסה אל הרכב מתחילה עם תחילת המגע הפיסי בין הנכנס לבין הרכב, ואילו הירידה ממנו, מסתיימת "כאשר רכש היורד עמידה יציבה מחוץ לרכב" (ראו: ריבלין תאונות דרכים, בעמוד 180. (כמו כן, נכתב שם כי "הכניסה לרכב והירידה ממנו כוללות גם את פתיחת דלת הרכב וסגירתה" – בפסק הדין נקבע כי הקביעה הנ"ל הנה טכנית ויש להידרש למבחן מהותי אפוא.

מתוך פסק הדין- תרשים:

27. לסיכום – לצורך הנוחות אביא להלן תרשים זרימה המתאר את כל האמור לעיל:

- מקרה האירוע המתואר בפסק הדין: "האמור לעיל על ענייננו מוליך למסקנה כי לא ניתן לראות בפעולה שביצע המשיב בעת קרות האירוע כחלק מפעולת ה"ירידה" מן הרכב. המשיב החנה את רכבו בחניון שבנמל התעופה בן גוריון, יצא ממושב הנהג, רכש עמידה יציבה מחוץ לרכב, ולאחר מכן, ניגש לפתוח את דלת המושב האחורי. אז ורק אז, איתרע מזלו של המשיב בסגירת דלת המושב האחורי על אצבעו."

יישום:

חלופה ג- מתארת נכונה את הקבוע בפסק הדין כל אירוע שהתרחש כחלק טבעי ואינטגרלי של ירידה מהרכב במהלך פעולה שהיא חיונית במובן הפיזי לשם ירידה מהרכב.

חלופה א- איננה מלאה מאחר ופסק הדין בענייננו הרחיב את האמור

24. דני רכב להנאתו על האופניים החשמליים שזה עתה רכש ברחובות נתניה, עיר מגוריו. לפתע איבד את שיווי המשקל ואת השליטה באופניים ובעקבות זאת סטה לכיוון המדרכה ופגע שם בגדי, הולך רגל תמים, ופצע אותו, ומשם חזר לכביש והתנגש ברכבו של שמעון. כתוצאה מכך נפצע דני.

מה הדין?

א. גם גדי וגם דני זכאים לתבוע פיצויים לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות הדרכים.

ב. גדי לא זכאי לתבוע פיצויים לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, דני זכאי לתבוע פיצויים לפי חוק זה, ובלבד שדני שילם עבור ביטוח חובה ועשה רישיון המתיר לו לרכוב על האופניים החשמליים.

ג. גם דני וגם גדי אינם זכאים לתבוע פיצויים לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, אך זכאים לתבוע פיצויים בהליך אזרחי רגיל.

ד. **גדי אינו זכאי לתבוע פיצויים לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, אך דני זכאי.**

התשובה הנכונה היא ד'
סעיף 1 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975
רע"א 7451/19 עזבון המנוח גבריאל אסולין ז"א נ' וליד דרויש

הגדרות

1. בחוק זה –

"תאונת דרכים" – מאורע שבו נגרם לאדם נזק גוף עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה; יראו כתאונת דרכים גם מאורע שאירע עקב התפוצצות או התלקחות של הרכב, שנגרמו בשל רכיב של הרכב או בשל חומר אחר שהם חיוניים לכושר נסיעתו, אף אם אירעו על-ידי גורם שמחוץ לרכב, וכן מאורע שנגרם עקב פגיעה ברכב שחנה במקום שאסור לחנות בו או מאורע

שנגרם עקב ניצול הכוח המיכני של הרכב, ובלבד שבעת השימוש כאמור לא שינה הרכב את ייעודו המקורי; ואולם לא יראו כתאונת דרכים מאורע שאירע כתוצאה ממעשה שנעשה במתכוון כדי לגרום נזק לגופו או לרכושו של אותו אדם, והנזק נגרם על ידי המעשה עצמו ולא על ידי השפעתו של המעשה על השימוש ברכב המנועי;

"נזק גוף" – מוות, מחלה, פגיעה או ליקוי גופני, נפשי או שכלי לרבות פגיעה בהתקן הדרוש לתפקוד אחד מאברי הגוף שהיה מחובר לגוף הנפגע בעת אירוע תאונת הדרכים;

"שימוש ברכב מנועי" – נסיעה ברכב, כניסה לתוכו או ירידה ממנו, החנייתו, דחיפתו או גרירתו, טיפול-דרך או תיקון-דרך ברכב, שנעשה בידי המשתמש בו או בידי אדם אחר שלא במסגרת עבודתו, לרבות הידרדרות או התהפכות של הרכב או התנתקות או נפילה של חלק מהרכב או מטענו תוך כדי נסיעה וכן הינתקות או נפילה כאמור מרכב עומד או חונה, שלא תוך כדי טיפולו של אדם ברכב במסגרת עבודתו ולמעט טעינתו של מטען או פריקתו, כשהרכב עומד;

"נפגע" – אדם שנגרם לו נזק גוף בתאונת דרכים, למעט אם נגרם מפגיעת איבה כמשמעותה בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970;

"פקודת הביטוח" – פקודת ביטוח רכב מנועי (סיכוני צד שלישי) [נוסח משולב], תש"ל-1970;

"מבטח" – כמשמעו בפקודת הביטוח, לרבות מי שפטור מחובת ביטוח לפי סעיפים 4 עד 6 לפקודת הביטוח;

"רכב מנועי" או "רכב" – רכב הנע בכוח מיכני על פני הקרקע ועיקר ייעודו לשמש לתחבורה יבשתית, לרבות רכבת, טרקטור, מכונה ניידת הכשירה לנוע בכוח מיכני בכביש ורכב נגרר או נתמך על ידי רכב מנועי, ולמעט כסא גלגלים, עגלת נכים ומדרגות נעות.

"ישראלי" – אדם הרשום במרשם האוכלוסין המתנהל לפי חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, וכן מי שבידו אשרה לישיבת ארעי לפי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952;

"האזור", "ההסכם", "שטחי האחריות הפלסטינית", "מבטח מהאזור" ו"מבטח משטחי האחריות האזרחית הפלסטינית" – כהגדרתם בפקודת הביטוח.

"האזורים" – כמשמעותם בחוק יישום חוזה השלום בין מדינת ישראל לבין הממלכה הירדנית ההאשמית, התשנ"ה-1995.

רע"א 7451/19 עזבון המנוח גבריאל אסולין ז"א נ' וליד דרויש

פסק הדין עסק בשאלה האם יש לראות אופנים חשמליים כ"רכב מנועי" כהגדרתו בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 (להלן: החוק או חוק הפיצויים) ומה הנפקות של קביעה זו.

בפס"ד נקבע ברוב דעות, כי אופניים חשמליים בין אם תקניים או לא, מצויים מחוץ לגדרו של "רכב מנועי" כהגדרתו בחוק הפל"ד ועל כן, תאונת דרכים המערבת אופניים חשמליים אינה נחשבת ל"תאונת דרכים".

ביהמ"ש קבע, כי אם אופניים חשמליים היו מסווגים כ"רכב מנועי", הייתה חלה חובת ביטוח לפי פקודת ביטוח רכב מנועי על הרכיבה באופניים. לכן כל נפגעי אופניים וקורקינט חשמליים בתאונות דרכים שמעורב בהם רכב, יקבלו פיצוי רגיל מחברת ביטוח כמו הולך רגל.

יישום: ע"פ קביעתו של בית המשפט בפסק הדין רע"א 7451/19 עזבון המנוח גבריאל אסולין ז"א נ' וליד דרויש אין לראות באופניים חשמליים כ"רכב מנועי" כהגדרתו בחוק ועל כן, גדי הנפגע ע"י האופניים החשמליים לא יהיה זכאי לפיצויים לפי הפלת"ד. לעניין דני שנפצע בכביש ע"י רכב מנועי ע"פ חוק כן נכנס לגדרי חוק הפלת"ד. משכך תשובה ד' היא הנכונה.

25. הוריו של יובל החליטו לארגן מסיבת יום הולדת גדולה לבנם בהגיעו לגיל 10, בהשתתפות בני הכיתה והמדריך שלהם בתנועת הנוער- אפי, בן ה-15. הוריו של יובל אינם חוששים מקורונה, ובשל כך החליטו להזמין את הכיתה כולה לביתם ולא לדרוש הצגת "תו ירוק" בכניסה לבית או אישור מחלים מקורונה, בניגוד לדרישות החוק והתקנות בעניין. לאחר המסיבה התברר שאפי וכן אחת מבנות הכיתה, רונה, חלו בקורונה. עקב כך נגרמו להם נזקים בריאותיים וכספיים חמורים. אביה של רונה, בעליו של אחד ממשרדי עורכי הדין המוכרים, מומחה מוכר לדיני נזיקין, הגיש תביעת נזיקין נגד הוריו של יובל, על יסוד עוולת הרשלנות. הוריו של יובל ביקשו ממך חוות דעת בנוגע לטענות המשפטיות העומדות לטובתם.

איזו חוות דעת היא המדויקת ביותר?

- א. ניתן לדחות את תביעתם של רונה ואפי משום שהכניסו את עצמם לסיכון מרצון, ולהפחית את שיעור הנזק בשל אשם תורם.
- ב. לא ניתן לדחות את התביעות על יסוד טענת הסתכנות מרצון, אך ניתן לייחס לאפי ורונה אשם תורם.
- ג. ניתן להתגונן בפני תביעתו של אפי על יסוד טענת הסתכנות מרצון, ואף להפחית את שיעור הנזק בתביעה זו בשל אשם תורם.
- ד. **לא ניתן לדחות את תביעתה של רונה על יסוד טענת הסתכנות מרצון, ואף לא להפחית את שיעור הנזק בתביעה זו בשל אשם תורם.**

התשובה הנכונה היא ד'

סעיפים 5, 64 ו-68 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]

הסתכנות מרצון

5. (א) בתובענה שהוגשה על עוולה תהא הגנה שהתובע ידע והעריך, או יש להניח שידע והעריך, את מצב הדברים שגרמו לנזק וכי חשף עצמו או רכשו למצב זה מרצונו.
- (ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על תובענה שהוגשה על עוולה הנובעת מאי-מילוי חובה שהיתה מוטלת על הנתבע מכוח חיקוק.
- (ג) ילד למטה מגיל שתים עשרה לא ייחשב כמסוגל לדעת או להעריך את מצב הדברים שגרמו לנזק או כמסוגל מרצונו לחשוף עצמו או רכשו למצב זה.

גרם נזק באשם

64. "אָשָׁם" הוא מעשהו או מחדלו של אדם, שהם עוולה לפי פקודה זו, או שהם עוולה כשיש בצדם נזק, או שהם התרשלות שהזיקה לעצמו, ורואים אדם כמי שגרם לנזק בְּאָשָׁמוֹ, אם היה האשם הסיבה או אחת הסיבות לנזק; אולם לא יראוהו כך אם נתקיימה אחת מאלה:
- (1) הנזק נגרם על ידי מקרה טבעי בלתי רגיל, שאדם סביר לא יכול היה לראותו מראש ואי אפשר היה למנוע תוצאותיו אף בזהירות סבירה;

(2) אָשָׁמוּ של אדם אחר הוא שהיה הסיבה המכרעת לנזק;
(3) הוא ילד שלא מלאו לו שנים עשרה שנה, והוא שניזוק, לאחר שהאדם שגרם לנזק הזמין אותו, או הרשה לו, לשהות בנכס, שבו או בקשר עמו אירע הנזק או להימצא כה קרוב לאותו נכס שבמהלכם הרגיל של הדברים היה עשוי להיפגע באשמו של אותו אדם.

אשם תורם

68. (א) סבל אדם נזק, מקצתו עקב אשמו שלו ומקצתו עקב אשמו של אחר, לא תיכשל תביעת פיצויים בעד הנזק מחמת אשמו של הניזוק, אלא שהפיצויים שייפּרעו יופחתו בשיעור שבית המשפט ימצא לנכון ולצודק תוך התחשבות במידת אחריותו של התובע לנזק; אולם האמור בזה אין כוחו יפה להכשיל הגנה הנובעת מחוזה, ואם חל על התביעה חוזה או דין המגבילים את החבות, לא ייפּרע התובע פיצויים למעלה מן הגבול שנקבע כאמור.
(ב) הופחתו הפיצויים לפי סעיף קטן (א), יקבע בית המשפט וירשום את סך כל הפיצויים שהתובע היה יכול להיפּרע אילו לא אשמו.
(ג) הוראות הסעיפים 11 ו-83 יחולו כל אימת שנמצאו שנים או יותר חבים לפי סעיף קטן (א) על נזק שנגרם לאדם, או שהיו חבים אילו נתבעו לדין.

יישום: לא ניתן להחיל על רונה הסתכנות מרצון מאחר וגילה אינו עולה על 12 שנים זאת לפי סעיף 5(ג) לפקודת הנזיקין.
ביחס לאשם תורם היכול לזכות בהפחת שיעור הנזק בתביעה לא יחול בעניינו מאחר ולפי סעיף 64(3) לפקודה הקובע כי ככל והניזוק מתחת לגיל 12 נכנס לביתם לאחר שהזמינוהו לשהות בביתם ששם נגמרה הדבוקתה אינו מהווה אשם מצידה אלא על אחריות בעלי הנכס בעניינו הוריו של יובל.

חלופה ג- נשללת מכח 5(ב) נתון כי הוריו של יובל פעלו " בניגוד לדרישות החוק והתקנות בעניין "

26. יוסי ודוד ניהלו משא ומתן על רכישת דירה שבבעלות דוד בצפון תל אביב. לאחר החלפת טיוטות בין עורכי הדין של הצדדים הגיעו הצדדים לחוזה מפורט ומוסכם. יוסי כבר שילם את שכר הטרחה לעורך דינו, והם קבעו להיפגש במשרדו לשם חתימה על החוזה. ואולם יום לפני המועד המיועד לחתימה על החוזה התקשר דוד אל עורך דינו והודיע שמצא קונה שמוכן לשלם יותר ובשל כך הוא נסוג מן העסקה. מששמע על כך עורך דינו של יוסי הוא הודיע לעורך דינו של דוד כי מרשו מתכוון להגיש תביעת פיצויים נגד דוד בשל הנזקים שנגרמו לו עקב ביטול העסקה ובשל עלייה במחירי הדירות באזור.

מה הדין?

א. יוסי זכאי לעתור לסעד של פיצויי הסתמכות בלבד, בעילה של חוסר תום לב.

ב. יוסי זכאי לעתור לסעד של פיצויי הסתמכות, בעילה של חוסר תום לב, ולסעד של פיצויי קיום, בעילה של הפרת הסכם.

ג. **יוסי זכאי לעתור לסעד של פיצויי הסתמכות ופיצויי קיום, בעילה של חוסר תום לב.**

ד. יוסי זכאי לעתור לסעד פיצויי קיום בלבד, בעילה של הפרת הסכם.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 12 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973
סעיף 10 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970
ע"א 6370/00 קל בניין בע"מ נ' ע.ר. מ.רעננה לבניה והשכרה בע"מ

תום לב במשא ומתן

12. (א) במשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה חייב אדם לנהוג בדרך

מקובלת ובתום לב.

(ב) צד שלא נהג בדרך מקובלת ולא בתום-לב חייב לצד השני פיצויים בעד הנזק שנגרם לו עקב המשא ומתן או עקב כריתת החוזה, והוראות סעיפים 10, 13 ו-14 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970, יחולו בשינויים המחוייבים.

הזכות לפיצויים

10. הנפגע זכאי לפיצויים בעד הנזק שנגרם לו עקב ההפרה ותוצאותיה ושהמפר ראה אותו או שהיה עליו לראותו מראש, בעת כריתת החוזה, כתוצאה מסתברת של ההפרה.

ע"א 6370/00 קל בניין בע"מ נ' ע.ר. מ.רעננה לבניה והשכרה בע"מ

פסק הדין עוסק בסעיף 12 לחוק החוזים - תום לב במשא ומתן. שם נקבע כי במקרים חריגים שבהם המשא ומתן הגיע לשלביו האחרונים ותום הלב הוא שמנע את השתכללות החוזה, ניתן להעניק לצד הנפגע פיצויי קיום (כלומר, פיצוי בשווי הרווח שהיה צפוי מהשלמת החוזה) ומשכך, הפרת חובת תום הלב עשויה להוביל לחיוב המפר בפיצויי קיום.

יישום:

במצב הדברים הרגיל, התרופה בגין הפרת החובה לנהל בתום לב משא ומתן לקראת כריתתו של חוזה, היא בפיצוי על הנזק שנגרם לנפגע מעצם הכניסה למשא ולמתן ("פיצויים שליליים"; "פיצויי הסתמכות"). עם זאת בפס"ד קל בניין נקבע כי ישנם מקרים חריגים שהמשא והמתן הבשיל לכדי חוזה ורק ההתנהגות חסרת תום הלב מנעה את שכלולו, זכאי הנפגע לפיצויים בגין הנזק שנגרם לו בכך שההסכם אותו עמדו לכרות לא נכרת ולא הוגשם ("פיצויים חיוביים"; "פיצויי קיום"). על כן אין לומר כי סעיף 12(ב) לחוק מוגבל אך ל"פיצויים השליליים", כשם שאין לומר שכל הפיצויים הנפסקים על פיו הם אך "פיצויים חיוביים". הכל תלוי בנסיבותיו המיוחדות של המקרה, תוך התחשבות במידת חוסר תום הלב, בציפיות של הצדדים, בשלב בו מצוי המשא והמתן ובנתונים אחרים העשויים להיות רלבנטיים.

27. ראובן מחזיק במשך שנים במקרקעין ומעבדם. שמעון פלש לחלקה שראובן מחזיק ומעבד ותפס בה חזקה.

מה הדין?

א. ראובן יהיה זכאי להוציא את שמעון מן המקרקעין בכוח סביר לכל היותר בתוך 30 יום מהפלישה, בין שראובן מחזיק בהם כדין ובין שלא. אם יוציא

את שמעון לאחר שחלפו 30 יום יהיה שמעון זכאי לתבוע את השבת המקרקעין לחזקתו.

ב. ראובן זכאי להוציא את שמעון מן המקרקעין בכוח סביר לכל היותר בתוך 30 יום מהפלישה רק אם ראובן מחזיק במקרקעין כדין. אם יוציא את שמעון לאחר שחלפו 30 יום יהיה שמעון זכאי לתבוע את השבת המקרקעין לחזקתו.

ג. ראובן זכאי להוציא את שמעון מן המקרקעין בכוח סביר לכל היותר בתוך 30 יום מהפלישה רק אם ראובן מחזיק במקרקעין כדין. גם אם יוציא את שמעון לאחר שחלפו 30 יום לא יהיה שמעון זכאי לתבוע את השבת המקרקעין לחזקתו.

ד. ראובן זכאי להוציא את שמעון מן המקרקעין בכוח סביר לכל היותר בתוך 30 יום מהפלישה רק אם ראובן הוא הבעלים של המקרקעין. אם יוציא את שמעון לאחר שחלפו 30 יום יהיה בית המשפט חייב לדון בשאלת הבעלות במקרקעין לפני שייתן סעד כלשהו לשמעון.

התשובה הנכונה היא ב'

סעיפים 15 עד 20 לחוק המקרקעין, תשכ"ט-1969
רע"א 5518/98 יוסף עוקשי פ"ד נה(3) 294

החזקה

15. בסימן זה, "מחזיק" – בין שהשליטה הישירה במקרקעין היא בידי ובין שהשליטה הישירה בהם היא בידי אדם המחזיק מטעמו. תביעה למסירת מקרקעין
16. בעל מקרקעין ומי שזכאי להחזיק בהם זכאי לדרוש מסירת המקרקעין ממי שמחזיק בהם שלא כדין. תביעה למניעת הפרעה
17. המחזיק במקרקעין זכאי לדרוש מכל מי שאין לו זכות לכך שיימנע מכל מעשה שיש בו משום הפרעה לשימוש במקרקעין ושיסלק כל דבר שיש בו משום הפרעה כזאת. שימוש בכוח נגד הסגת גבול
18. (א) המחזיק במקרקעין כדין רשאי להשתמש בכוח במידה סבירה כדי למנוע הסגת גבולו או שלילת שליטתו בהם שלא כדין. (ב) תפס אדם את המקרקעין שלא כדין רשאי המחזיק בהם כדין, תוך שלושים ימים מיום התפיסה, להשתמש בכוח במידה סבירה כדי להוציאו מהם. החזרת גזלה
19. מי שמוציא מקרקעין מידי המחזיק שלא כאמור בסעיף 18(ב) חייב להחזיר למחזיק; אולם אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכות בית-המשפט לדון בזכויות שני הצדדים בעת ובעונה אחת, ורשאי בית המשפט להסדיר את החזקה, ככל שייראה לו צודק ובתנאים שימצא לנכון, עד להכרעה בזכויותיהם. שמירת תרופות
20. אין בהוראות סעיפים 16 עד 19 כדי לגרוע מזכות לפיצויים או מכל תרופה אחרת או סעד אחר על פי דין.

רע"א 5518/98 יוסף עוקשי פ"ד נה(3) 294

עניינה של הלכת עוקשי הוא בסעיף 17 לחוק המקרקעין המגן על מחזיק במקרקעין נגד פולש, גם אם חזקת המחזיק במקרקעין אינה כדין.

יישום: סעיפים 15-20 לחוק המקרקעין קובעים הבחנה בין מחזיק כדין לבין מחזיק בפועל:

תביעה לשילוק יד (ס' 16)	תביעה למניעת הפרעה (ס' 17)	שימוש בכח נגד הסגת גבול (ס' 18)	תביעה להשבת חזקה (ס' 19)
רשאי	רשאי	רשאי	רשאי
אינו רשאי	רשאי	אינו רשאי	רשאי

מאחר ולא נתון לנו מה מעמדו של ראובן ביחס למקרקעין יש לבחון חלופה ביחס לאמור בסעיפים אלו:
סיכום: השימוש לפי סעיף 16 וסעיף 18 אסור לראובן במידה ואינו מחזיק כדין.

חלופה א- חלופה שגויה מאחר והשימוש בסעיף 18 נתון למחזיק כדין בלבד.
חלופה ב- נכונה שכן אם ראובן מחזיק במקרקעין כדין יכול לפעול לפי סעיף 18 ולעניין סעיף 19 רשאי בשני המקרים לכן הרישא היא שנכונה.
חלופה ג- סיפא התשובה שגוי מאחר וסעיף 19 נתון גם למחזיק כדין וגם למי שאינו מחזיק כדין
חלופה ד- מחזיק במקרקעין כדין לפי החוק הוא מחזיק שיש לו זכות קניינית במקרקעים להלן: בעלים, שוכר או בר רשות) על כן רישא התשובה שגוי.

28. פלוני, כשהתבשר כי חלה במחלה סופנית, לקח נייר וכתב בו בזה הלשון: "הרי אני מצווה את כל רכושי באשר הוא לבני יצחק, ואם לא הוא אז לשכנתי מיכל ישראל". מסמך זה נכתב על ידי ברצון חופשי, היום 1.6.2021. מסמך זה נחתם בצורה תקינה על ידי המצווה שכתב את המסמך בעצמו בכתב ידו. לאחר כמה חודשים נפטר פלוני, ויצחק בנו הגיש לרשם הירושות עם צוות אביו גם מסמך חתום כדין ובו נאמר כי "בזאת אני יצחק מוותר על מה שקיבלתי בצוותא אבי, וזאת לטובת האגודה למלחמה בסרטן, אשר תזכה בכל הרכוש המגיע ל...".

מי יירש את רכושו של פלוני במקרה זה?

א. יצחק קיבל את כל הרכוש כי הוא היורש הראשון על פי הצוואה, אך כיוון שהעביר אותו לאגודה למלחמה בסרטן, הרכוש בסופו של דבר יעבור לאגודה למלחמה בסרטן.

ב. יצחק קיבל את כל הרכוש כי הוא היורש הראשון על פי הצוואה, אך על פי החוק הוא אינו רשאי להעביר אותו לאגודה למלחמה בסרטן, ועל כן הרכוש יישאר בבעלותו.

ג. יצחק הסתלק מן המגיע לו, ולכן היורשת כדין היא האגודה למלחמה בסרטן.

ד. יצחק הסתלק מן המגיע לו בניגוד להוראות החוק, ועל כן תירש את כל הרכוש מיכל השכנה.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיף 41 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965

יורש במקום יורש

41. (א) המצווה רשאי לצוות לשניים על מנת שיזכה השני אם לא זכה הראשון; השני יזכה אם מת הראשון לפני המצווה או שנמצא פסול לרשת או שהסתלק מן המגיע לו שלא לטובת בן-זוגו, ילדו או אחיו של המוריש.

(ב) זכה השני, דינו כדין מי שהמצווה ציווה לו לכתחילה.

(ג) על דרך זו רשאי המצווה לצוות גם ליותר משניים.

יישום: כאשר הסתלק יורש שלא לטובת בן זוגו, ילדיו או אחיו של המוריש השני יזכה.

בעניינו יצחק הסתלק מן הירושה ולא לטובת אלו הקבועים בחוק (האגודה למלחמה בסרטן אינה מנויה בניהן) הירושה עוברת למיכל השנייה בתור.

29. בבוקר אחד נכנסה רינת לרשת בתי הקפה המפורסמת "קפה לכול" (להלן "הרשת") והזמינה כוס קפה. למרבה הצער, כוס הקפה שהוגשה לה התהפכה על בגדיה והסבה לה נזק. כפיצוי העניקה הרשת לרינת שובר של ארוחת בוקר זוגית למימוש עתידי.

האם רשאית רינה למכור את השובר למשה?

א. כן, ללא מגבלה

ב. כן, אך רק אם קיבלה רשות מפורשת מראש מהרשת.

ג. כן, אלא אם נקבע בתנאי השובר כי השובר אינו ניתן להעברה.

ד. לא.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 1 לחוק המחאת חיובים, תשכ"ט-1969

המחאת זכות

1. (א) זכותו של נושה, לרבות זכות מותנית או עתידה לבוא, ניתנת להמחאה ללא הסכמת החייב, זולת אם נשללה או הוגבלה עבירותה לפי דין, לפי מהות הזכות או לפי הסכם בין החייב לבין הנושה.

(ב) ההמחאה יכול שתהיה לגבי הזכות כולה או מקצתה, ויכול שתהיה מותנית או על דרך שעבוד.

30. רונית, העורכת אירוע מיוחד, הזמינה זוג נעליים חגיגיות מיצרן מקומי. במעמד ביצוע ההזמנה היא שילמה למוכר באמצעות כרטיס אשראי ב-3 תשלומים שווים. מכיוון שרונית רצתה שהנעליים יגיעו אליה במהירות, היא התקשרה עם חברת מוניות שתאסוף את החבילה ותביא אותה לידיה באותו היום.

מתי תהפוך רונית להיות הבעלים של זוג הנעליים?

- א. מרגע ששילמה על הנעליים.
- ב. מרגע שקיבלה את הנעליים לידיה.
- ג. מרגע שהגיעו הנעליים לידי נהג המונית.
- ד. רק לאחר שיפרעו כל התשלומים באשראי.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיפים 8 ו-33 לחוק המכר, תשכ"ח-1968

העברת הבעלות

33. הבעלות בממכר עוברת לקונה **במסירתו**, אם לא הסכימו הצדדים על מועד אחר או על דרך אחרת להעברת הבעלות.

מסירה כיצד?

- 8. (א) מסירת הממכר תהא בהעמדת הממכר לרשות הקונה.
 - (ב) היה הממכר חלק מתוך צובר של נכסים, תהא המסירה בעשיית כל הדרוש כדי לאפשר את ייחוד הממכר וקבלתו על ידי הקונה.
 - (ג) **הוסכם על הובלת הממכר על ידי מוביל, תהא המסירה בהעמדת הממכר לרשות המוביל, ובלבד שהמוביל אחראי כלפי הקונה על פי חוזה ההובלה.**
- יישום: הבעלות עוברת בעת מסירתו כאשר מסירה נחשבת גם במסירה לשליח.**

31. דוד הציע את רכבו למכירה בסכום של 100,000 ש"ח. שמעון, המחפש זמן רב רכב מסוג זה, החליט לרכוש את הרכב לאחר שבדק אותו. השניים סיכמו בעל פה את פרטי העסקה, ושמעון אף העביר לדוד מקדמה. השניים סיכמו כי בתוך שבוע ישלים שמעון את יתרת התשלום ויקבל את הרכב לידיה. למחרת פנתה רעות לדוד והציעה לו לרכוש את הרכב במזומן. כששמעה על העסקה עם שמעון, הציעה רעות סכום גבוה יותר מהמחיר ששמעון הציע. דוד התרצה, קיבל את התשלום מרעות והעביר את הרכב לרעותה.

שמעון, שנדרש כעת לשכור רכב על מנת להתנייד, דורש פיצוי כספי בגין הפרת החוזה. מה בידיו לעשות כעת?

- א. שמעון יכול לתבוע רק את דוד.
- ב. שמעון יכול לתבוע הן את דוד והן את רעות.
- ג. שמעון יכול לתבוע רק את רעות.

ד. שמעון יכול לתבוע את דוד או את רעות, אך לא את שניהם יחד.

התשובה הנכונה היא ב'

סעיף 2 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970
סעיף 62 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]

תרופות הנפגע

2. הופר חוזה, זכאי הנפגע לתבוע את אכיפתו או לבטל את החוזה, וזכאי הוא לפיצויים, בנוסף על אחת התרופות האמורות או במקומן, והכל לפי הוראות חוק זה.

גרם הפרת חוזה שלא כדין

62. (א) מי שביודעין ובלי צידוק מספיק גורם לאדם שיפר חוזה מחייב כדין שבינו לבין אדם שלישי, הריהו עושה עוולה כלפי אותו אדם שלישי, אולם האדם השלישי לא יוכל להיפרע פיצויים בעד עוולה זו אלא אם סבל על ידי כך נזק ממון.
(ב) לענין סעיף זה, היחסים הנוצרים על ידי נישואין לא ייחשבו כחוזה, ושבתה והשבתה לא ייחשבו כהפרת חוזה.

יישום: הפרת חוזה מקנה לנפגע זכות לביטול ו/או אכיפה נוסף לפיצויים על כן שמעון יכול לתבוע את דוד. ביחס לרעות סעיף 62 לפקודת הנזיקין קובע כי אם החוזה הופר ע"י אדם שלישי במודע וללא צידוק הריהו עושה עוולה ואם העוולה עולה כדי נזק ממון, זכאי להיפרע ממנו ע"י פיצוי ועל כן, גם רעות תישא בתשלום פיצוי נזקו של שמעון.

32. בשנת 2015 חתמה חברת "ישראל בע"מ" עם עו"ד אברהם על הסכם שכר טרחה שעניינו מצומצם לפתיחת תיקים עבור החברה בהוצאה לפועל נגד לקוחותיה, תמורת 1,000 ש"ח עבור כל פתיחת תיק בהוצאה לפועל או ניהולו. נוסף על כך, במהלך השנתיים האחרונות, ייצג עו"ד אברהם את החברה, לבקשתה, בכמה הליכים בבתי המשפט בנושאים הקשורים לפעילותה העסקית. עו"ד אברהם פנה לחברה לפני 90 ימים בבקשה מפורטת לתשלום מלא שכר הטרחה בגין כל הטיפולים המשפטיים, ופנייתו סורבה.

מה הן העילות המשפטיות שמכוחן יכול עו"ד אברהם לתבוע את החברה?

א. הייצוג בהוצאה לפועל מקים עילה מכוח חוזה, והייצוג בבית המשפט מקים עילה מכוח דיני עשיית עושר ולא במשפט.

ב. הייצוג בהוצאה לפועל והייצוג בבית המשפט מקימים עילה גם מכוח חוזה וגם מכוח דיני עשיית עושר ולא במשפט.

ג. הייצוג בהוצאה לפועל והייצוג בבית המשפט מקימים עילה מכוח דיני עשיית עושר ולא במשפט.

ד. הייצוג בהוצאה לפועל והייצוג בבית המשפט מקימים עילה מכוח חוזה.

התשובה הנכונה היא א'

סעיף 2 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970
סעיפים 1 ו-6 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979

ע"א 18/6290 עזבון טמירה פינצ'וק ז"ל נ' הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

תרופות הנפגע

2. הופר חוזה, זכאי הנפגע לתבוע את אכיפתו או לבטל את החוזה, וזכאי הוא לפיצויים, בנוסף על אחת התרופות האמורות או במקומן, והכל לפי הוראות חוק זה.

חובת ההשבה

1. (א) מי שקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן – הזוכה) שבאו לו מאדם אחר (להלן – המזכה), חייב להשיב למזכה את הזכיה, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה – לשלם לו את שוויה.
(ב) אחת היא אם באה הזכיה מפעולת הזוכה, מפעולת המזכה או בדרך אחרת.

תחולה ושמידת תרופות

6. (א) הוראות חוק זה יחולו כשאין בחוק אחר הוראות מיוחדות לענין הנדון ואין הסכם אחר בין הצדדים.
(ב) חוק זה יחול גם על המדינה.
(ג) אין בחוק זה כדי לגרוע מתרופות אחרות.

ע"א 18/6290 עזבון טמירה פינצ'וק ז"ל נ' הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

בימ"ש פסק כי תביעת עו"ד נגד חברה ומנהליה, לה העניק שירותים משפטיים, הינה תביעה חוזית לשכר מוסכם ולא תביעה במסגרת דיני עשיית עושר ולא במשפט ל"שכר ראוי" ולפיכך ביטל את החיוב בו; בימ"ש פסק כי לעוה"ד קמה זכות לתבוע את השכר המוסכם לפי ההסדר החוזי שבין הצדדים, קבע את היקפו, לרבות משמעות המחאת זכות שנעשתה לטובת עוה"ד, וכן קבע את אחריות מנהלי החברה לתשלומיו.

יישום: לעניין תשלום עבור הייצוג בהוצאה לפועל עו"ד יתבע את שכר טרחתו לפי תביעה חוזית ואילו הייצוג בהליכים השונים בבתי המשפט תתאפשר מכח דיני עשיית עושר ולא במשפט סעיפים 1,6 לחוק.

33. אברהם ושרה התחתנו בתאריך 1.1.1975 ולהם ילד יחיד- יצחק. אברהם נפטר בתאריך 1.1.2021. שבוע טרם פטירתו פנה אברהם לקופת הגמל שלו ורשם את בנו יצחק כמוטב בלעדי. בתאריך 1.4.2021 הגישה שרה בקשה לקבלת צו ירושה על פי דין בעניין עיזבונו של אברהם, וצו כזה ניתן בתאריך 1.9.2021.

מה חלקו של יצחק בקופת הגמל?

א. רבע.

ב. מחצית.

ג. שלושה רבעים.

ד. בשלמות.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיף 147 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965

דין תשלומים על פי ביטוח וכו'

147. סכומים שיש לשלם עקב מותו של אדם על פי חוזה ביטוח, על פי חברות בקופת קיצבה או בקופת תגמולים או על פי עילה דומה, אינם בכלל העזבון, זולת אם הותנה שהם מגיעים לעזבון.

יישום: כספי ביטוח אינם נכללים בעזבון על כן לא יחולק ע"פ דין או ע"פ צו קיום צוואה אלא יעבור בשלמותו ליצחק.

34. ניתן פסק דין נגד מבטח בשל חבות לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים שטעונה ביטוח. במסגרת פסק הדין נקבע כי על המבטח לשלם לניזוק את גובה הנזק הנתבע, פיצוי בגין עוגמת נפש, הוצאות משפט ותשלום ריבית על הסכום הנפסק בגין גובה הנזק, וזאת בתוך 10 ימים. יומיים לפני מועד מתן פסק הדין הודיע המבטח למבוטח כי הפוליסה שלו בטלה בשל תשובות כוזבות שמסר בעת עריכת הביטוח.

מה הדין?

א. **על המבטח לשלם לניזוק את מלוא הסכום שנפסק נגד המבטח בפסק הדין.**

ב. **על המבטח לשלם לניזוק את גובה סכום הנזק שנפסק ואת הפיצוי בגין עוגמת הנפש בלבד.**

ג. **על המבטח לשלם לניזוק את גובה סכום הנזק שנפסק בלבד.**

ד. **בנסיבות העניין המבטח לא יידרש לשלם את הסכומים שנפסקו, ואלו יחולו על המבוטח.**

התשובה הנכונה היא א'

סעיפים 3, 19 ו-24 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל-1970
הדרישה לגבי פוליסה

3. (א) פוליסה לפי דרישותיה של פקודה זו היא פוליסה שהוציא מבטח שהיה מורשה בשעת הוצאתה והיא מבטחת את –

(1) בעל הרכב והנוהג בו – מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן – החוק), ומפני חבות אחרת שהם עשויים לחוב בשל נזק גוף שנגרם לאדם על ידי השימוש ברכב מנועי או עקב השימוש בו; לענין זה, "נזק גוף" ו"שימוש ברכב מנועי" – כמשמעותם בחוק;

(2) בעל הרכב הנוהג בו וכל אדם הנוהג בו בהתר ממנו – מפני נזק גוף שנגרם להם בתאונות דרכים כמשמעותם בחוק.

(ב) המבטח בביטוח לפי סעיף קטן (א)(2) יהא זכאי לפיצוי כפי שהיה זכאי לקבל נפגע אחר לפי החוק.

(ג) פוליסה לפי דרישותיה של פקודה זו, כאמור בסעיף קטן (א), תכסה אף מפני כל חבות בשל נזק גוף שנגרם לאדם, כולל הנוהג ברכב, בתאונת דרכים אשר אירעה באזור או בשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית או באזורים, הכל לפי הדין החל במקום התאונה.

(ד) פוליסה המכסה, על פי הדין החל באזור או בשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית, מפני חבות טעונת ביטוח בשל תאונת דרכים

שאירעה בישראל, ושהוצאה בידי מבטח מהאזור או משטחי האחריות האזרחית הפלסטינית, לפי הענין, לכלי רכב הרשום או החייב ברישום לפי הדין באזור או בשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית, לפי הענין, יראוה כפוליסה לפי דרישותיה של פקודה זו, ויחולו הוראות פקודה זו, בשינויים המחוייבים.

(ה) (1) על אף הוראות סעיף זה וסעיף 12, פוליסה לפי דרישותיה של פקודה זו אינה כוללת כיסוי לתושב כהגדרתו בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 (להלן – חוק ביטוח בריאות ממלכתי), בשל שירותי בריאות הכלולים בתוספת השניה או בצו לפי סעיף 8(ז) לחוק האמור, ובלבד שהוא זכאי להם לפי אותו חוק;

(2) אין באמור בפסקה (1), כדי לגרוע מהכיסוי לתושב בתקופת המתנה לפי סעיף 58 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, לחייל שחוק ביטוח בריאות ממלכתי אינו חל עליו לפי סעיף 55 לחוק האמור ולמי שזכאי בשל האירוע שיצר חבות לגמלה לפי פרק ה' לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.

זכות הניזוק להיפרע מן המבטח

19. ניתן פסק דין נגד מבטח בשל חבות טעונת ביטוח ואותה חבות מכוסה על ידי ביטוח – בין שהמבטח היה חייב באותו ביטוח ובין שהיה פטור ממנו לפי סעיף 6, בין שהחבות היתה טעונה כיסוי ובין שהיתה פטורה ממנו לפי הסיפה לסעיף 3 – ישלם המבטח לבני האדם הזכאים ליהנות מפסק הדין כל סכום שיש לשלמו בשל אותה חבות, לרבות מה שיש לשלם בשל הוצאות המשפט ובשל ריבית המשתלמת על אותו סכום מכוח כל דין בענין הריבית בפסקי דין, אף אם הוא זכאי לבטל את הפוליסה מעיקרה או להפקיעה או כבר ביטלה או הפקיעה, והכל בכפוף לסעיפים 22 עד 24; "מבטח", לענין סעיף זה – לרבות הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975.

כשבטלה הפוליסה לפני המאורע

24. (א) מבטח לא יהיה חייב לשלם לפי סעיפים 19 או 21(א) בקשר לחבות, אם לפני המאורע שגרם למוות או לחבלת הגוף שמהם נובעת החבות בוטלה הפוליסה בהסכמה הדדית או בתוקף הוראה שבפוליסה; אולם לא יהיה לביטול תוקף כלפי הניזוק או שאיריו אלא כעבור עשרים ואחד יום לאחר שניתנה לבעל הפוליסה הודעה בכתב על הביטול.

(ב) ניתנה ההודעה בדואר רשום עם אישור מסירה, יראו את התאריך המסומן באישור המסירה כתאריך מתן ההודעה; הומצאה תעודת הביטוח לבעל הפוליסה באמצעים אלקטרוניים, רשאי המבטח להמציא הודעה על הביטול באמצעים אלקטרוניים, ובלבד שווידא שבעל הפוליסה קיבל את ההודעה, ויראו את תאריך וידוא הקבלה כתאריך מתן ההודעה.

יישום: על חברת הביטוח לשלם לניזוק את מלוא הסכום שפסק בין המשפט כקבוע בסעיף 19 לפקודה שכן אין הוא נהנה מפטור לפי סעיף 24(א) לפקודה.

35. ספינה של חברת ספנות אשר קיבלה החלטה של פירוק מרצון פגעה בסירה של דייג. חברת הספנות אינה מתכחשת לאחריותה לנזקי הדייג, וביקשה מחברת ביטוח המבטחת אותה מפני מקרים מסוג זה לשפות אותה בגין הפיצוי שיהיה עליה לשלם לדייג.

מה הדין?

א. לדייג תהיה זכות שיפוי מאת החברה המבטחת.

ב. לדייג זכות לקבלת תגמולי הביטוח מאת החברה המבטחת.

ג. לחברת הספנות הזכות לקבלת השיפוי מאת החברה המבטחת.

ד. לנושי חברת הספנות זכות לקבלת השיפוי מאת החברה המבטחת, והם יחלקו בכספים בהתאם לחלקם במסת החובות של חברת הספנות.

התשובה הנכונה היא ב'

סעיפים 65, 68 ו-69 לחוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981

מהות הביטוח

65. בביטוח אחריות חייב המבטח לשפות בשל חבות כספית שהמבוטח עשוי להיות חייב בה לצד שלישי; מקרה הביטוח חל ביום שבו נולדה עילת החבות האמורה.

מעמד הצד השלישי

68. בביטוח אחריות רשאי המבטח – ולפי דרישת הצד השלישי חייב הוא – לשלם לצד השלישי את תגמולי הביטוח שהמבטח חייב למבוטח, ובלבד שהודיע על כך בכתב למבוטח 30 ימים מראש והמבוטח לא התנגד תוך תקופה זו; אולם טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי המבוטח תעמוד לו גם כלפי הצד השלישי.

פשיטת רגל או פירוק של המבוטח

69. (א) אירע במבוטח בביטוח אחריות אחד האירועים המפורטים להלן ולפני אירועו או לאחריו התחייב המבוטח כלפי צד שלישי בחבות המכוסה בביטוח, לא יהיו זכויותיו של המבוטח כלפי המבטח בשל אותה חבות חלק מנכסיו, אלא יעברו לצד השלישי והוא יהיה רשאי לתבוע את המבטח על פי זכויות אלה; אולם טענה שהמבטח יכול לטעון כלפי המבוטח תעמוד לו גם כלפי הצד השלישי.
(ב) ואלה האירועים:

(1) המבוטח הוכרז פושט רגל או בא בהליכי פשיטת רגל לידי פשרה או סידור עם נושיו;

(2) המבוטח נפטר וניתן צו לניהול עזבונו בפשיטת רגל;

(3) במבוטח שהוא תאגיד – ניתן עליו צו פירוק, או נתמנה לו כונס נכסים או מנהל לעסקיו או למפעלו, או נתקבלה בו החלטה לפירוק מרצון, למעט פירוק מרצון לשם שינוי מבנה או לשם התמזגות עם תאגיד אחר.

יישום: בעת שקיים ביטוח אחריות חייב המבטח לשפות את המבוטח במקרה של חבות כספית ששילם לצד שלישי כאשר תאריך האירוע הוא הקובע לעניין זה.

סעיף 68 לחוק חוזה הביטוח קובע כי אם צד שלישי דורש תגמולי ביטוח שהמבטח חייב למבוטח חייב הוא לשלם, בעניינו לדייג זכות לקבל תגמולי הביטוח מאת החברה המבטחת (חלופה ב)

לעניין חלופה א-לפי סעיף 68 לדייג זכות קבלת תגמולי ביטוח ולא זכות שיפוי חלופה ג- לחברה הזכות לקבלת שיפוי בעת מצב שהחברה חבה כספית או עשויה לשוב.

חלופה ד- אין אנחנו נכנסים לגדרי סעיף 69(ב) שכן אין המקרה שלפנינו נמנה מהאירועים הנמנים בסעיף ב.

36. טל הינה ציירת מפורסמת החולקת סטודיו לציור עם אפרת. מבלי משים ציירה טל ציור על גבי בד השייך לאפרת בצבעיה של אפרת. את הציור שציירה טל בציוד השייך לאפרת מכרה טל בעשרות אלפי שקלים.

מה הדין?

- א. אפרת תהא זכאית לציור או לרווחים ממכירתו.
- ב. **טל תהא זכאית לרווחים ממכירת הציור, אך עליה לשפות את אפרת בגין עלות חומרי הציור שבהם השתמשה.**
- ג. רווחי הציור יחולקו שווה בשווה בין טל ואפרת.
- ד. אפרת תהא זכאית הן לרווחים ממכירת הציור הן לשיפוי בגין עלות חומרי הציור שנלקחו ממנה.

התשובה הנכונה היא ב'

סעיפים 4 ו-6 לחוק המיטלטלין, תשל"א-1971

חיבור וערבוב

4. (א) נתחברו או נתערבבו מיטלטלין של אחד עם מיטלטלין של אחר עד שאין לזהותם או להפרידם, או שהפרדתם היתה כרוכה בנזק בלתי סביר או בהוצאות בלתי סבירות (להלן – מיטלטלין מחוברים), יהיו המיטלטלין המחוברים בבעלותם המשותפת של שניהם כל אחד בשיעור שווים של המיטלטלין ערב החיבור.
- (ב) היו מיטלטלי האחד עיקר ומיטלטלי האחר טפל, תעבור הבעלות במיטלטלין הטפלים לידי בעל המיטלטלין העיקריים, והוא חייב לשלם לחברו את הסכום שזכה בו ברכישת המיטלטלין הטפלים.
- (ג) הוראות סעיף זה יחולו באין הסכם אחר בין הצדדים; אין בהן כדי לגרוע מזכות לפיצויים או מתרופה אחרת בשל החיבור.

עיבוד

6. הוראות סעיפים 4 ו-5 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם כשאדם גורם בעבודתו לשינוי במיטלטלין של אחר; במקרה זה יראו את שווי העבודה כשווים של מיטלטלין.

יישום: טל ציירת מפורסמת, אשר ציורה נמכר בסכום כסף רב ייחשב כמיטלטלי העיקרי ואילו הבד והצבעים שאיתם ציירה השייכים לאפרת ייחשבו כמיטלטלין הטפלים לפי סעיף 4 (ב) ומשכך טל תהיה הבעלים של הציור והיא תשלם לאפרת על עלות רכישת הבד והצבעים שהשתמשה בהם. ומשכך טל תהיה זכאית לרווחים ממכירת הציור אך עליה לשפות את אפרת בגין עלות חומרי הציור שבהם השתמשה.

37. מירי התחייבה בכתב להעניק במתנה לחברתה אתי את רכב היוקרה שבבעלותה. לאחר שהרכב הועבר לבעלותה של אתי, החלה אתי להתעמר במירי ולהשפיל אותה באופן מחפיר.

מה הדין?

- א. מיירי תוכל לחזור בה מהסכם המתנה ולהשיב לידיה את רכב היוקרה.
- ב. מיירי תוכל לחזור בה מהסכם המתנה, אולם אתי תוכל לבחור אם להשיב לה את המתנה או את שווייה.
- ג. מיירי תוכל לחזור בה מהסכם המתנה רק אם יקבע בית המשפט כי אתי התנהגה אליה באופן מחפיר.
- ד. מיירי לא תוכל לחזור בה מהסכם המתנה.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיף 5(ג) לחוק המתנה, תשכ"ח-1968

התחייבות לתת מתנה

5. (א) התחייבות לתת מתנה בעתיד טעונה מסמך בכתב.
(ב) כל עוד מקבל המתנה לא שינה את מצבו בהסתמך על ההתחייבות, רשאי הנותן לחזור בו ממנה, זולת אם ויתר בכתב על רשות זו.
(ג) מלבד האמור בסעיף קטן (ב), רשאי הנותן לחזור בו מהתחייבותו אם היתה החזרה מוצדקת בהתנהגות מחפירה של מקבל המתנה כלפי הנותן או כלפי בן-משפחתו או בהרעה ניכרת שחלה במצבו הכלכלי של הנותן.

יישום: מאחר והמתנה הועברה מיירי לא תוכל לחזור בה מהסכם המתנה שכן סעיף 5 מדבר על התחייבות עתידית שבעניינו המצב הוא שהמתנה כבר ניתנה ועברה את שלב ההתחייבות עתידית.

38. כנסת ישראל חוקקה לאחרונה חוק רגיל שהתקבל ברוב רגיל ואשר משנה הוראות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

מה הדין?

- א. לא ניתן לשנות הוראות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו באמצעות חוק רגיל.
- ב. היות שלא קיים סעיף שריון בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ניתן לשנות את הוראותיו באמצעות חוק רגיל.
- ג. החוק הרגיל אינו תקף, אך בשל הטעם שהתקבל ברוב רגיל ולא ברוב מוחלט (61 חברי כנסת ומעלה).
- ד. ניתן לשנות הוראות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו באמצעות חוק רגיל שהתקבל ברוב רגיל במקרה שבו ייקבע כי החוק הרגיל עומד בפסקת ההגבלה.

ע"א 6821/93 בנק המזרחי המאוחד בע"מ נ' מגדל כפר שיתופי

פסק הדין קבע כי לחוק יסוד מעמד נורמטיבי גבוה ממעמד הנורמטיבי של חוקים "רגילים" שכן חוקי יסוד הם חלק מחוקת המדינה. בימ"ש מוסמך לבטל חקיקה ראשית הסותרת את הוראות של חוק יסוד.

חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו;

פגיעה בזכויות

8. אין פוגעים בזכויות שלפי חוק-יסוד זה אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש, או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו.

יישום: אין באפשרותו של חוק רגיל בהיותו במדרג נורמטיבי נמוך יותר לשנות חוק יסוד או הוראה מהוראותיו. שינוי של חוק יסוד אפשרי רק בחוק יסוד ובהתאם לדרישת הרב שנקבעה בחוק היסוד עצמו. על כן חלופה א' הנכונה.

לעניין חלופה ב- יש להעיר כי: אכן בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו לא נקבע בה דרישה לרב מסויים על כן ניתן לשנותו בחוק יסוד שנתקבל ברב רגיל! לא בחוק רגיל. סיפא החלופה שגויה.

39. בשנת 2020 חוקקה כנסת ישראל חוק יסוד שהתקבל ברוב רגיל אשר כולל סעיפים שפוגעים בהוראות מסוימות בחוק יסוד: מבקר המדינה באופן שאינו מקיים את פסקת ההגבלה השיפוטית.

מה הדין?

- א. לא קיימת עילה משפטית לתקיפתו של חוק היסוד שחוקק.
- ב. קיימת עילה משפטית לתקיפתו של חוק היסוד שחוקק רק מהטעם שלא התקבל ברוב מוחלט.
- ג. לא קיימת עילה משפטית לתקיפתו של חוק היסוד שחוקק גם סעיפיו אינם מקיימים את פסקת ההגבלה השיפוטית היות שחוק מבקר המדינה אינו כולל פסקת הגבלה.
- ד. קיימת עילה משפטית לתקיפתו של חוק היסוד שחוקק היות שסעיפיו אינם מקיימים את פסקת ההגבלה השיפוטית למרות שחוק מבקר המדינה אינו כולל פסקת הגבלה.

ע"ב 92/03 מופז נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש עשרה (להלן: "פס"ד מופז")
סעיף 8 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו.

2 החוקים המתנגשים הינם באותו מעמד.

**הוועדה הבוחנת כיוונה לחלופה ד' כנכונה- בשלב
ההשגות השאלה נפסלה.**

חלופה א- אינה נכונה, בג"ץ 92/03 מופז ובגץ 3166/14 גוטמן נקבעו עילות לתקיפה של חוק יסוד באין פסקת הגבלה ונקבע בפסיקה כי ניתן "לייבא"

לתוכם "פסקת הגבלה שיפוטית" לפיה חוק "רגיל" יכול לפגוע בחוק יסוד זה רק אם הוא הולם את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית וכן נועד לתכלית ראויה ופוגע בחוק היסוד במידה שאינה עולה על הנדרש.

חלופה ב- גם אינה נכונה מאחר שישנם חוקי יסוד שאין בהן קביעת שיריון

חלופה ג- אינה נכונה מהטעם הנטען לחלופה א'

חלופה ד- אליה הוועדה הבוחנת כיוונה בתשובתה כחלופה הנכונה אך גם היא איננה נכונה ביחס לסימוכין שצרפה הלשכה שכן, בפס"ד מופז אכן נקבע כי בית המשפט רשאי להחיל את פסקת ההגבלה גם בחוקים שאינם כוללים את פסקת ההגבלה בלשונם:

עם זאת, ההלכה שנקבעה בפס"ד מופז התייחסה לביקורת שיפוטית על חוקים **רגילים**, אשר אינם עולים בקנה אחד עם לשונה של פסקת ההגבלה. מנגד, חלופה ד', אשר נבחרה כחלופה הנכונה, עוסקת בביקורת שיפוטית על **חוקי-יסוד** שאינם עומדים במבחניה של פסקת ההגבלה.

עלתה שאלה לענייני החוק האם הוא חוק יסוד שותק אך שאלה זו נותרה בצריך עיון, לא ניתן להגיד באופן חד-משמעי אם קיימת או לא קיימת עילה משפטית לביצוע ביקורת שיפוטית על חוק-יסוד שאינו תואם את מבחניה של פסקת ההגבלה. אף אחת מהחלופות בשאלה איננה נכונה. יתרה מכך, הסימוכין שצרפה הוועדה הבוחנת לשאלה אינם רלוונטים ולא נותנים מענה לחלופות המובאות בשאלה.

פגיעה בזכויות

סעיף 8:

אין פוגעים בזכויות שלפי חוק-יסוד זה אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש, או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו.

40. "דוקטרינת השימוש לרעה בסמכות מכוונת" ביחס לחקיקתם של חוקי יסוד קובעת מבחן דו-שלבי:

א. "מבחן צידוק" שבו העותר נדרש להצביע על צידוק לקביעת הסדר שאינו חוקתי באופיו, במסגרת חוקי היסוד דווקא, שלאחריו מגיע "שלב הזיהוי" שבו הנטל עובר לכתפי המשיבים לשכנע את בית המשפט כי חוק היסוד או התיקון לו נושאים את המאפיינים הצורניים ואת סימני ההיכר של נורמות חוקתיות.

ב. "שלב הזיהוי" שבמסגרתו יבחן בית המשפט אם חוק היסוד או התיקון לו נושאים את המאפיינים הצורניים ואת סימני ההיכר של נורמות חוקתיות, ואם החוק אינו נושא מאפיינים אלו, אזי בטשלב השני - שמכונה "מבחן צידוק" – עובר הנטל אל כתפי המשיבים להצביע על צידוק לקביעת הסדר שאינו חוקתי באופיו, במסגרת חוקי היסוד דווקא.

ג. "מבחן צידוק" שבו העותר נדרש להצביע על צידוק לקביעת הסדר שאינו חוקתי באופיו, במסגרת חוקי היסוד דווקא, ולאחריו מגיע "שלב הזיהוי" שבו העותר נדרש לשכנע את בית המשפט כי חוק היסוד או התיקון לו נושאים את המאפיינים הצורניים ואת סימני ההיכר של נורמות חוקתיות.

ד. "שלב הזיהוי" שבמסגרתו יבחן בית המשפט אם חוק היסוד אם התיקון לו נושאים את המאפיינים הצורניים ואת סימני ההיכר של נורמות חוקתיות, ואם החוק אינו נושא מאפיינים אלו, אזי בשלב השני- שמכונה "מבחן צידוק"- עובר הנטל אל כתפי העותרים להצביע על צידוק לקביעת הסדר שאינו חוקתי באופיו, במסגרת חוקי היסוד דווקא.

בג"ץ 5969/20 סתיו שפיר ואחרים נ' הכנסת ואחרים

פסק דין תקדימי מתחום המשפט החוקתי, שבמסגרתה נקבעו מבחנים לזיהוי "שימוש לרעה" של הכנסת בחקיקת יסוד.

הנשיאה חיות קבעה בפסק הדין אמות מידה להחלת "דוקטרינת השימוש לרעה בסמכות המכוננת", שבאמצעותה יבצע בית המשפט ביקורת שיפוטית על חקיקת יסוד,

במסגרת מבחן דו-שלבי :

ראשון הוא "שלב הזיהוי", במסגרתו על בית המשפט לבחון האם חוק היסוד או התיקון לו נושאים את המאפיינים הצורניים ואת סימני ההיכר של נורמות חוקתיות – **יציבות הנורמה** (האם מדובר בחקיקה לטווח הארוך או ב"הוראת שעה", **"כלליותה, והתאמתה למאגר החוקתי הכולל"**). אם נורמה המתיימרת להיות חוקתית חסרה איזה מבין מאפיינים אלה, עולה קושי להגדירה כנורמה חוקתית.

בשלב השני יבחן בית המשפט, במסגרת "מבחן הצידוק", "אם יש צידוק לעגן את הנורמה במסגרת חקיקת היסוד, חרף הקשיים שזוהו בשלב הראשון. בשלב זה יש לבחון האם קיימות נסיבות חריגות המצדיקות את השימוש בסמכות המכוננת, כמו גם את מידת הפגיעה בעקרונות משטריים ובזכויות יסוד אחרות. לאחר יישום המבחנים על המקרה הנדון.